

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет**

Кафедра міжнародного публічного права

ВИПУСКНИЙ КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТА)

на тему:

**«МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ДЕРЖАВ
В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ»**

Студента 2-го курсу, 10м групи,
спеціальності 293 міжнародне право
спеціалізації міжнародне право

Зеніна Андріана
Дмитровича

Науковій керівник
кандидат юридичних наук,
доцент

Омельченко Наталія
Леонідівна

Керівник освітньо-
професійної програми
доктор юридичних наук,
доцент

Дешко Людмила
Миколаївна

Київ – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	8
ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖДЕРЖАВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ.....	8
1.1. Інновації як предмет міжнародно-правового регулювання співробітництва держав в інноваційній сфері.....	8
1.2. Особливості становлення міждержавного співробітництва в інноваційній сфері.....	28
РОЗДІЛ 2	39
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ.....	39
2.1. Правове забезпечення міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері.....	39
2.2. Організаційно-правове забезпечення міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері.....	48
2.3. Основні форми міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері.....	58
РОЗДІЛ 3	64
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ.....	65
3.1. Правове регулювання інновацій в Україні	65
3.2. Імплементация міжнародних правових норм в законодавстві України та пропозиції щодо його вдосконалення	75
ВИСНОВКИ.....	87
ДОДАТОК А.....	91
ДОДАТОК Б	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	97

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає в тому, що в умовах сучасної конкуренції на наукомістких ринках виграють країни, регіони, підприємства, які не тільки володіють інноваційним потенціалом, а й грамотно його використовують, тобто перетворюють результати науково-дослідної діяльності в конкурентоспроможну продукцію. Високотехнологічне виробництво все більшою мірою формується навколо так званих глобальних ланцюжків цінності, розвиток яких в останні два десятиріччя помітно трансформує характер світової економіки. Однією з характерних рис останньої стає спеціалізація підприємств і галузей окремих країн на певних «ланках» названих ланцюжків, іншими словами, їх входження в міжнаціональну індустріальну вертикальну інтеграцію. Раніше підприємства, держави намагалися вибудувати такі ланцюжки самостійно, на своїй території. Однак все частіше вони розподіляються між різними компаніями, концентруються в окремих країнах і групах країн. У зв'язку з цим зростає частка товарів і послуг, що носять глобальний характер, а держави, стаючи учасниками вертикальної інтеграції, конкурують між собою не стільки за виробництво високотехнологічної продукції, скільки за найбільш вигідні місця в глобальних ланцюжках цінності. Інноваційний сектор світової економіки стає за своїм змістом глобальним.

Актуальність дослідження теоретичних основ інноваційної сфери обумовлена декількома чинниками. По-перше, необхідністю наукового визначення і обґрунтування напрямів переходу від сировинного до інноваційного типу розвитку економіки країни. По-друге, необхідністю більш повного включення інтелектуальної складової виробництва в економічний потенціал України. По-третє, світовими економічними процесами інтеграції і глобалізації, які орієнтовані на сучасні знання, науку, технології і виробництва, що визначають конкурентоспроможність країн і можливість їх розвитку в динамічному світі.

Вивчення досвіду створення і функціонування інноваційної сфери в розвинених країнах дозволяє стверджувати, що роль держави у вирішенні виникаючих проблем є визначальною. Вона полягає в першу чергу у формуванні ефективної інноваційної політики, правильному визначенні її пріоритетів, стратегії і механізмів втілення, які повинні бути сконцентровані на технологічному оновленні виробництва, на прогресі знань і кваліфікації персоналу, на задоволенні потреб ринку в продукції високого науково-технічного рівня.

Ступінь наукової розробленості теми Правове регулювання міжнародного співробітництва в інноваційній сфері до сьогоднішнього дня комплексно і всебічно не досліджувалась в українській юридичній науці і літературі. Більшість вітчизняних наукових робіт останніх років розглядають інноваційну діяльність лише в рамках інвестиційної діяльності і розвитку інвестицій, або ж інновації досліджуються з економічної точки зору, точки зору тих областей наук, яких стосуються конкретні інновації. Однак інновації не розглядаються як юридичне явище, як об'єкт дослідження міжнародного права. В рамках дослідження інноваційних процесів і міжнародного співробітництва держав в інноваційній сфері варто назвати досягнення таких вітчизняних та ін - ла, Ю. Є , О. М. Давидюка, Ю. М. Жорнокуя, Д. Александрова, А. І. Денисова, Ю.

При написанні даної магістерської роботи в якості теоретичної основи автором використовувалися праці

, М.О. Кизима, І.Ю. Єгорова, І.В. Одотюка, С.В. Онишко, О.М. Колодізева.

Питанням

роботи такі вчені, як: Н.Я. Зінько, О.В. Тарасова, О.Г. Шпикуляк, С. Ілляшенко, Т.П. Близнюк, О.В. Чумак, Р.А. Фатхутдінов, чук, В.М. Мішина, ко та ін. Поняття

ко, , ник, Ю.Ю.

Буренніков, І.А. Жаріков, тощо.

Окремі проблеми діяльності досліджували досить багато як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Зокрема, слід виділити І.Т. Балабанова, В.В. Зянька, С.М. Ілляшенка, Н.В. Краснокутську, О.Є. Кузьміна, Р.А. Фатхутдінова, П.С. Харіва, .

Розвиток інновацій є актуальним для країн з різним рівнем економічного розвитку, про що свідчать праці відомих зарубіжних учених, зокрема П. Завліта, Р. Коуза, Д. Львова, Р. Нельсона, К. Поппера, Б. Санто, Р. Солоу, Л. Тондла, Х. Фрімена, Й. Шумпетера та деяких інших авторів.

Звісно ж, що для повномасштабного вивчення правового регулювання інвестиційної діяльності в ЄС і ролі, яка об'єктивно відводиться для такої діяльності на шляху Європейського Союзу до єдиного фінансового ринку та законодавства про захист інвесторів, необхідний більш ґрунтовний аналіз правової природи інвестицій, інвестиційних послуг, інвестиційного режиму та законодавства, що регулює захист інвесторів в ЄС. В українській спеціальній юридичній літературі відсутні монографічні роботи, присвячені концептуальному вивченню правового регулювання інвестиційної діяльності в ЄС, захисту прав інвесторів в ЄС, і ролі Союзу в еволюції міжнародного інвестиційного права з приводу захисту інвесторів після вступу в силу Лісабонського договору. Проведене автором дослідження, яке надається, покликане певною мірою заповнити існуючу прогалину і послужити основою для подальших наукових пошуків.

Наукова новизна даної магістерської роботи, також, зумовлена тим, що це вперше в українській юридичній літературі системне та комплексне дослідження питань міжнародного співробітництва в інноваційній сфері. Специфічний вплив процесів глобалізації та регіоналізації проявляється в міжнародній науково-технічній співпраці, в тому числі в інноваційній сфері. Тому, дослідження впливу глобалізації і регіоналізації на розвиток інноваційної сфери загалом є важливим аспектом дослідження міжнародного

співробітництва в інноваційній сфері. Найважливішою тенденцією останніх десятиріччів став розвиток науково-технічних зв'язків між країнами і їх регіонами, спостерігається інтернаціоналізація і обстежень, розробок і наукоємного виробництва. Реалізація великих науково-дослідних проектів через їхню складність, тривалість і високу вартість стає не завжди можливою в рамках однієї держави. Направлення, створені в одному регіоні, в тому чи іншому вигляді адаптуються і успішно реалізуються в інших. Розширення міжнародної інтеграції і кооперації в цій області стає для багатьох промислово розвинених країн найважливішою стратегічною моделлю економічного зростання і аспектом дослідження даної магістерської роботи. Сьогодні виникає реальна потреба перед суспільством в активній участі України в міжнародному науково-технічному співробітництві.

Предметом дослідження є комплекс норм та принципів міжнародного співробітництва в інноваційній сфері.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають в результаті реалізації міжнародного співробітництва в інноваційній сфері.

Метою даного дослідження є виявлення основних напрямків і стратегічних програм міжнародного співробітництва держав в інноваційній сфері.

Поставлена мета дослідження зумовлює вирішення таких завдань, як:

- дослідження інновацій як предмету міжнародно-правового регулювання співробітництва держав в інноваційній сфері;
- аналіз особливостей становлення міждержавного співробітництва в інноваційній сфері;
- виявлення міжнародно-правових стандартів співробітництва держав в інноваційній сфері;
- дослідження правового забезпечення міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері;
- виявлення організаційно-правового забезпечення міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері;

- виявлення основних форм міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері
- дослідження основних форм міждержавного співробітництва в інноваційній сфері;
- аналіз правового регулювання інновацій в Україні;
- виявлення можливостей імплементації міжнародних правових норм в законодавство України;

Методологічну основу даного дослідження складають логічний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний та аналітичний методи, а також метод порівняння і аналогій. Принципи наукової діалектики дозволили виявити сутнісні характеристики досліджуваних процесів і форми їх прояву. В ході дослідження автор використовував фундаментальні положення теорії держави і права, теорії європейського права, теорії міжнародного права.

Теоретична і практична значущість магістерської роботи. Теоретична значимість магістерської роботи полягає в тому, що результати дослідження дають можливість розширити теоретичну базу, необхідну для розуміння міжнародного співробітництва держав в інноваційній сфері для формування єдиної законодавчої бази держав, вдосконалення законодавства України, розроблення нових норм, які б регулювали механізм співробітництва держав в інноваційній сфері.

Практична значимість дослідження обумовлена тим, що результати можна застосовувати в практиці роботи тих державних інституцій, які займаються встановленням і розвитком міждержавних зв'язків в інноваційній сфері, а також в роботі науково-дослідних центрів і установ, які досліджують інновації загалом.

Також дана магістерська робота може становити інтерес для окремих фізичних і юридичних осіб, які співпрацюють з тими органами державної влади і іншими інституціями, які досліджують і представляють інтерес України в інноваційній сфері серед інших держав.

Структура магістерської роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (79 найменувань) і додатків.

Обсяг магістерської роботи становить 98 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖДЕРЖАВНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ

1.1. Інновації як предмет міжнародно-правового регулювання співробітництва держав в інноваційній сфері

катализатор

економіки є інтелектуальна власність.

Інновації - це кінцевий результат інноваційної діяльності, у вигляді нового чи удосконаленого продукту або технологічного процесу, який наділено якісними перевагами при використанні та проектуванні, виробництві, збуті, використовується у практичній діяльності та має суспільну перевагу.

Відповідно до Закону України "Про інноваційну діяльність" від 04.07.2002 р. № 40-IV під інноваціями слід розуміти новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери [20].

Інноваціями вважаються вкладення інвестиційного капіталу в нововведення, які призводять до кількісних або якісних змін у підприємницькій (виробничій) діяльності. Як правило, інноваціям передують науково-технічна діяльність, пов'язана з появою нововведення. Ідея нововведення може виникнути у вигляді інвенції, ініціації або дифузії інновації.

Інвенція - це ідея, пропозиція або проект, які після опрацювання стануть інновацією.

Ініціація - це рекомендації щодо вдосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності, метою яких є початок інноваційного процесу або його продовження (розвиток).

Дифузія - пропозиція щодо використання ідеї інновації, яку вже було обгрунтовано і впроваджено [17, с. 24-28].

Інновація - це процес доведення наукової ідеї або технічного винаходу до стадії практичного використання, що приносить дохід, а також пов'язані з цим процесом техніко-економічні та інші зміни у соціальному середовищі. Інновація повинна задовольняти ринковий попит, мати новизну і приносити прибуток виробнику.

Інновації необхідно відрізнити від несуттєвих видозмін у продуктах та технологічних процесах (естетичні зміни). Незначні технічні або зовнішні зміни в продуктах, які залишають незмінними конструктивне виконання та не впливають на параметри якості, вартість виробу, не є інноваціями [15, с. 400-410].

Новизну інновацій оцінюють за технологічними параметрами та з ринкової позиції. За технологічними -параметрами розрізняють інновації продуктові і процесні.

Продуктові інновації включають застосування нових матеріалів, напівфабрикатів і комплектуючих; одержання принципово нових продуктів.

Процесні інновації пов'язані з новими методами організації виробництва (новими технологіями). Процесні інновації пов'язані зі створенням нових організаційних структур у складі підприємства [12, с. 500-530].

У залежності від змін, що вносяться, виділяють інновації: радикальні; покращуючі; модифікаційні.

У залежності від розповсюдження інновації бувають одиничні та дифузні.

За місцем у виробничому циклі інновації класифікують на сировинні; забезпечуючи, продуктові.

За наступністю інновації виділяють наступні інновації: скасовуючі; заміщені; зворотні, відкриваючі; ретровведення.

За обсягом розрізняють інновації локальні, системні та стратегічні.

За інноваційним потенціалом та ступенем новизни інновації бувають радикальні, комбіновані та удосконалюючі [16, с. 340-350].

Інновація - це такий суспільний, технічний, економічний процес, який через практичне використання ідей і винаходів приводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій.

Інновація - це процес реалізації нової ідеї в будь-якій сфері життєдіяльності людини, сприяючий задоволенню існуючої потреби на ринку і приносить економічний ефект.

Інновація (нововведення) - це результат практичного або науково-технічного освоєння нововведення.

Інновація - результат творчого процесу у вигляді створених (або впроваджених) нових споживчих вартостей, застосування яких вимагає від використовують їх осіб або організацій зміни звичних стереотипів діяльності і навичок. Поняття інновації поширюється на новий продукт або послугу, спосіб їх виробництва, нововведення в організаційній, фінансовій, науково-дослідній та інших сферах, будь-яке вдосконалення, що забезпечує економію витрат або створюють умови для такої економії [22, с. 150-170].

Інновація - це кінцевий результат впровадження нововведення з метою зміни об'єкта управління й одержання економічного, соціального, екологічного, науково-технічного або іншого виду ефекту.

Інновація - залучення в економічний оборот результатів інтелектуальної діяльності, що містять нові, в тому числі наукові, знання з метою задоволення суспільних потреб та (або) отримання прибутку.

Інновація - це нововведення у виробничій і невиробничій сферах, в галузі економічних, соціальних, правових відносин, науки, культури, освіти,

охорони здоров'я, у сфері державних фінансів, у фінансах бізнесу, в бюджетному процесі, в банківській справі, на фінансовому ринку, в страхуванні тощо [26, с. 10-15].

но різноманітним і вживається у різних значеннях. Одні автори ого охоплення, розмивають саму суть значення. Інші під поняттям інновація вбачають вузьке трактування групи та- . Шумпетер. Під інновацією він розуміє будь-які покращення. Проте слід зауважити, що не кожне “удосконалення” чи “новація”, є інновацією. До дру

засіб підприємців, за допомогою якого вони досліджують зміни, що відбуваються в економіці та суспільстві, з метою ви- х у бізнесі чи в інших сферах обслуговування”. Тобто інновація, за Друкером, це лише засіб, під яким він розуміє творчу роботу чи “геніальність” інноваторів, що намагаються задовольнити будь-які економічні потреби.

через практичне ми властивостями виробів, тех , і у випадку, якщо вона орієнтується на економічну ви- дохід”.

, Р.Патора в книзі “Товарна інн на — х в товарах, процесах, послугах або в системах управління, якими оперує організація”. Ю. Бажал розглядає це поняття як нову функцію виробництва, а саме: “І —

, але не кожне нововведення, нове виробництво є інновацією". Це визначення у змінен

виробництва і управління.

Аналізуючи визначення поняття "інновація", сформульовані різними авторами, можна прийти до висновку про те, що існує розуміння того, що це, насамперед, результат інноваційної діяльності. Проте результат не може бути отриманий без здійснення процесу будь-якої діяльності, отже, інновації доцільно визначати і в якості результату, і в якості процесу. Будь-яка діяльність - це процес зміни чого-небудь (отримання нового), який завжди призводить до певного результату.

Інновації - введений у вжиток новий або значно покращений продукт (товар, послуга) або процес, новий метод продажів або новий організаційний метод у діловій практиці, організації робочих місць або в зовнішніх зв'язках.

Отже, істотною особливістю інновацій є "нове і інше, відмінне від існуючого продукту або послуги". Крім того слід зазначити, що інновація не обов'язково повинна бути технічною і взагалі чимось речовим. Це може бути нова ідея організації послуг, яка повинна відповідати потребам і бажанням споживачів. Наприклад, ідея продажу товарів у розстрочку дозволила перетворити економіку. В даному випадку інновація створила нову цінність для споживача [29, с. 80-82].

Таким чином, визначальними властивостями інновацій є їхня новизна, економічна обґрунтованість, соціальна значимість, що відповідає запитам споживачів і ринку.

Типологія інновацій також дає змогу розмежувати нововведення та псевдоінновації. Крім того, класифікація інновацій за базовими ознаками та іншими характеристиками використовується під час прийняття управлінських рішень щодо інвестування нововведень.

Кількість класифікаційних ознак залежить від критеріїв, використовуваних для типології інновацій. У результаті одна й та сама інновація може бути віднесена до кількох типів [34, с. 320-325].

Серед підходів до класифікації інновацій найпоширенішим тепер вважається розподіл їх за змістом та сферою застосування. На основі цього критерію вирізняються великі групи інновацій.

Технологічні - нові технології виробництва старих чи нових продуктів, упровадження інформаційних систем, нових джерел енергії. Технологічні нововведення - це зміни перш за все в засобах і методах організації виробництва.

Продуктові - створення нових товарів, що споживаються у сфері виробництва (засоби виробництва) чи у сфері споживання (предмети споживання).

Організаційно-управлінські - нові методи й форми організації всіх видів діяльності підприємства та їх об'єднань: нові методи управління персоналом, системи стратегічного планування, прогнозування, моделювання процесів виробництва, постачання, збуту, нові організаційні структури.

Економічні - нововведення у фінансовій та бухгалтерській сферах діяльності, мотивації та оплати праці, оцінка результатів діяльності.

Соціальні - нові форми активізації людського чинника, включаючи процес зміни умов праці, культурних, екологічних та політичних аспектів, зміна способу життя в цілому.

Юридичні - нові нормативно-правові документи, що визначають та регулюють усі види діяльності підприємств, організацій та фізичних осіб, створюючи відповідні умови для розвитку. Деякі автори відносять юридичні інновації до соціальних [36, с. 98-100].

На відміну від матеріально-технічних, соціальні нововведення мало вивчені і мають свої особливості. Деякі з них розглянемо детальніше.

Насамперед слід зазначити, що соціальні нововведення мають тісний зв'язок з конкретними суспільними відносинами, рівнем культури. Тому одні

й ті самі інновації можуть виявляти себе по-різному навіть у країнах близьких за соціальним устроєм, у різних регіонах країни.

По-друге, спостерігається велика залежність використання інновації від групових і особистих якостей користувачів, поведінки робітників, що впливає на втілення нововведення в організації. Крім того, важко підраховувати ефективність інновації, особливо, коли йдеться про новий зразок поведінки, ділової культури [39, с. 200-234].

Названі особливості соціальних інновацій потребують пошуку таких засобів їх здійснення, які б сприяли подоланню перепон на шляху нововведень. Так, одним з популярних інноваційних методів на Заході стала поява консультантів з рольового розвитку персоналу в умовах неперервних нововведень. Завдання їх полягає в тому, щоб допомогти людині відкрити в собі здібності, які б сприяли службовому просуванню, а також використанню нововведення у своїй організації. Ще в 70-ті роки зусиллями наукових колективів Інституту ім. Райса (США), Тавістокського інституту людських відносин (Англія), Центру з вивчення основних наслідків великих технічних нововведень (Париж) та інших був створений Міжнародний фонд з питань соціальних інновацій, який взяв на себе організацію конференцій, семінарів з освоєння та пропаганди методів інноваційних змін в організації.

Основоположником теорії інновацій визнається в усьому світі австрійський економіст Йозеф Шумпетер, який на початку ХХ ст. дав пояснення економічних коливань в довгостроковому періоді, пов'язаних з технічними нововведеннями і удосконаленнями, сумний інфраструктури, а також залученням в виробництво нових ресурсів і освоєнням нових територій.

Свої погляди Шумпетер виклав у книзі "Теорія економічного розвитку", виданої в 1912 р, в якій він вперше ввів термін "інновації" як нової економічної категорії, як засіб підприємництва для отримання прибутку. Він обґрунтував інновації як головний фактор економічного прогресу та основу організації підприємницької діяльності.

Саме підприємці як господарюючі суб'єкти є активними функціонерами економічного життя, які створюють нові комбінації факторів і ресурсів, і сприяють динамічному розвитку економіки. Й. Шумпетер довів, що виробництво не може існувати без постійних змін в техніці і технології, освоєння нових ринків, реорганізації ринкових структур. Інновації є джерелом прибутку і створюють новий вид конкуренції, більш дієвою, ніж цінова конкуренція. Саме з іменами цих видатних вчених пов'язане формування першого історичного етапу (1910-1930) теорії інновацій, в рамках якого була обгрунтована фундаментальна роль науково-технічних знань у розвитку економічних і соціальних систем.

Другий етап (з 1940-го до сер. 1970) розвитку теорії інновацій пов'язаний з проривом в галузі фундаментальної науки в різних галузях знань. Велика увага з боку вчених стало приділятися дослідженню взаємозв'язку і взаємовпливу систем різної природи, тобто системним властивостям.

У середині 1940-х рр. почала формуватися системна парадигма розвитку світу, в рамках якої питання реалізації технічних досягнень вже не могли вирішуватися тільки на основі економічних принципів.

Результати економічної діяльності стали надавати безпосередній вплив на вирішення політичних, соціальних та екологічних проблем. Суть системної парадигми полягає в тому, що Світ людини представляється у вигляді величезної безлічі систем різної природи, об'єднаних в єдине ціле, і кожна система є доповненням до цілого.

Дослідження вчених-економістів були спрямовані на обгрунтування взаємозв'язку періодів економічної активності виробничих систем з періодами розвитку техніки, відкриття нових ресурсів, які в сукупності створюють сприятливі умови економічного зростання, і особливо зростання інвестицій. На цьому етапі приділялася велика увага взаємозв'язку науково-технічного прогресу (НТП) з економікою. Наприклад, С. С. Кузнець, що вперше застосував поняття "епохальні інновації", визначив науку як нове джерело соціально-економічного зростання, що сприяє глибокої трансформації в

суспільстві, економіці, техніці, технології, що призводить до народження нового соціокультурного ладу, нової світової цивілізації.

Англійський вчений Джон Бернал у своїй монографії "Наука в історії суспільства", виданої в 1954 р, зазначав, що інновації в матеріальному світі значно випереджають інновації в духовній, соціальній та культурній сферах. Дж. Бернал писав, що технічні та технологічні нововведення в першу чергу використовуються для вдосконалення засобів праці, а не поліпшення умов життя людини. Вчений, розкриваючи взаємозв'язок між науковими, технічними та соціальними нововведеннями, довів, що вони можуть мати позитивний і негативних характер [15, с. 33].

Австрійський економіст і соціолог Фрідріх Хайек (1899-1992) - один з провідних представників нової економічної школи ХХ ст., Розробив концепцію "розсіяного знання", згідно з якою конкурентний ринок представляється в якості особливого "інформаційного устрою", координуючого і використовує знання мільйонів незалежних один від одного людей. Оригінальність його ідеї полягала в тому, що він перший став розглядати конкуренцію як "обнаружувальну процедуру", як спосіб пошуку і розробки нових продуктів і технологій. Автор вважав, що саме конкуренція змушує підприємця шукати нові виробничі технології для створення нових продуктів (виробничі комбінації по Шумпетеру), використовувати нові ринки сировини, які дозволяють добиватися високого прибутку й забезпечувати динамічний розвиток економічної системи. Особливе значення у своїх дослідженнях Ф. Хайек надавав творчим здібностям самого економічної людини (інтелектуальних ресурсів) для розвитку конкуренції на основі використання знань всіх членів суспільства та поширення цих знань (дифузії), більша частина яких втілюється в цінах, будучи найважливішою функцією ринку. За результати досліджень в області грошей, кон'юнктурних коливань і аналізу взаємозв'язку економічних та інфраструктурних явищ Ф. Хайек в 1974 р був удостоєний Нобелівської премії з економіки [23, с. 26].

На даному етапі великий вплив на подальший розвиток теорії інновацій зробило появи нового економічного поняття "людський капітал", яке вперше в 1961 р. було використано американським вченим Теодором Шульцем в якості важливого фактора економічного розвитку. Надалі спільно з послідовником цієї ідеї Гері Беккером вони сформували основи теорії людського капіталу, яка дозволила розширити рамки теорії інновацій, за рахунок включення в неї дослідження проблем створення інновацій, організації інноваційної діяльності та управління інноваційними процесами на основі інтелектуальних ресурсів.

Початок третього етапу розвитку теорії інновацій (сер. 1970 - 1990 рр.) Прийнято пов'язувати з публікацією роботи німецького вченого Герхарда Менша "Технологічний пат: інновації долають депресію". У своїй книзі автор виклав основні положення теорії розвитку кон'юнктури та інновацій. Поняттям "технологічний пат" Г. Менш визначає період переорієнтації економіки, під час якого складається патова ситуація між традиційними і оновлюється силами розвитку. В рамках цієї роботи він на основі аналізу 112 найбільш великих винаходів і 126 епохальних інновацій за період з середини XVIII ст. і на протязі XX в. виділив чотири хвилі інноваційної та ділової активності відповідно до кондратьєвський цикл економічного розвитку. Г. Менш обґрунтував об'єктивну взаємозв'язок між виникненням нових теорій, великих винаходів і базисних інновацій. У своїй дослідницькій діяльності Г. Менш вніс великий внесок у вивчення інновацій, розділивши технологічні інновації за рівнем новизни на базисні, поліпшуючі і псевдоінновації.

Третій етап розвитку теорії інновацій пов'язаний з технологічним проривом в галузі комп'ютерної техніки та розвитком інформаційних технологій в період формування постіндустріального суспільства і розвитку процесів глобалізації. Вводиться нове поняття "національна інноваційна система" (НІС), яка означає, що держава розглядає інновації як визначальний фактор позитивної динаміки зростання в галузі науково-технічних досліджень та виробничої сфери [56, с. 34-38].

У методологічному плані це означає визнання і практичне застосування системного підходу до формування, організації інноваційних процесів і управління ними у динаміці їх розвитку. У цей період більшість вчених звертали особливу увагу на дослідження взаємозв'язку наукових, технічних, інформаційних, економічних, соціальних, освітніх та організаційно-управлінських циклів і їх інноваційних фаз.

Наприклад, радянський вчений Ю. В. Яковець у своїх роботах не лише виявив закономірності виникнення і освоєння відкриттів, винаходів і нововведень, але і визначив головну системну функцію інновацій в якості зміни циклів розвитку соціально-економічних, політичних, демографічних систем та оновлення духовного життя суспільства в цілому.

Інновації стали розглядатися як невід'ємна частина науково-технічних, соціальних та економічних циклів розвитку, а також як основа для виходу з різних криз.

Сучасний етап розвитку теорії інновацій починається з 1990 р і триває досі. Він пов'язаний з трансформацією світової та національних економік, світовими соціально-економічними кризами та їх наслідками, які зачіпають не тільки економіку, але і технологію, політику, культуру, етику, науку, релігію, тобто всі суспільні інститути і системи. Прискорюються процеси взаємодії систем різної природи не тільки в рамках однієї держави, а й на рівні міждержавних відносин. Така взаємодія призводить до виникнення багатьох системних проблем, вирішення яких вимагає синтезу знань і на його основі розширення і поглиблення інноваційних процесів [58, с. 35-37].

Саме в цей час створюється нова галузь наукових знань - інноватика, яка оперує поняттями і положеннями з різних галузей науки і практичних знань. Інноватика визначається вченими як науки про системні проблеми нововведень і організації інноваційної діяльності. Наука про інновації на сучасному етапі переросла в цілий комплекс міждисциплінарних знань, що охоплюють широке коло питань від створення нових знань до трансформації їх в інновації, а також їх розповсюдження у всьому соціально-економічному

просторі. Сучасний етап теорії інновацій розвивається на основі положень теорії інновацій Й. Шумпетера і на стику сучасних фундаментальних і прикладних наук: інженерного проектування, підприємництва, економіки, фінансів, соціології, організації виробництва, інформатики, маркетингу, логістики, управління, педагогіки та ін.

, про що с

виокремлюють дві точки зору: динамічна та статична, щодо тлумачення терміна «інновація». Прихи

, принципів замість іс

ан,

, О.

Лапко тощо) [47, с. 69-71].

Інші — результат

ног

тех

нового методу, що впроваджується на ринку (Л. М. Гохберг, І. Н. Молчанов, А. Левінсон, Т. М. Музика, Р.А. Фатхутдінов, І.Т. Балабанов).

Наприклад, Б. Твісс визначає інновацію як процес, у якому винахід або ідея набуває економічного змісту [20, с. 113]. Ф. Ніксон вважає, що інновація — це сукупність тех ніх заходів, що приводять до появи на ринку нових і поліпшених промислових процесів і обладнання.

На думку Б. Санто, інновація — суспільно-технікоеконімічні через практичне викори і винаходів приводить до ст ми властивостями ви

, і, у випадку якщо інновація орієнтована на економічну
прибуток [42, с.
220-230].

На протипагу цим висловлюванням, А. Т. Кругліков вважає, що під
інновацією слід розуміти нове науково-технічне до
діял

виробництва праці,
обслуговування і управління, аналізу тощо. Цю точку зору поділяє Р. А.
Фатху – результат упровадження
нововведення з метою зміни об'єкта управління і отримання економічного,
соціального, науково-технічного, екологічного або іншого виду ефекту [33, с.
240-245].

системного оп
економіки, що базується на міжнародних стандартах
(«Керівництво Фраскати» 1963 р. та «Керівництво Осло» 1992 р.),

у
вигляді нового або знач

практиці, організ робочих місць або зовнішніх зв'язках.
є науково-технічна новизна та виробн
використання [23, с. 34-38].

Перша класифікація інновацій, яка стала класичною і використовувалася
до кінця 60-х років ХХ ст., належить Й. Шумпетеру. Він виокремив п'ять
типів інновацій:

- 1) виробництво невідомого споживачам нового продукту або продукту з
якісно новими властивостями;
- 2) впровадження нового засобу виробництва, в основу якого покладено
нове наукове відкриття або новий підхід щодо комерційного використання
продукції;

- 3) освоєння нового ринку збуту певною галуззю промисловості країни, незалежно від того, існував цей ринок раніше чи ні;
- 4) залучення нових джерел сировини та напівфабрикатів, незалежно від того, існували ці джерела раніше чи ні;
- 5) впровадження нових організаційних форм [42, с. 40-46].

У науковій та навчальній літературі сьогодні існує багато варіантів класифікацій. Вивчення змісту різних класифікацій інновацій дає досить повне уявлення про їх різноманітті. Розглянемо деякі з них в додатку А.

Класифікація інновацій за економічними критеріями не тільки використовується для статистичних цілей, але і дозволяє позиціонувати продукцію на конкурентному ринку, оцінювати рівень власної конкурентоспроможності, розробляти стратегію розвитку, обґрунтовувати заходи щодо вдосконалення інноваційного менеджменту [47, с. 69-71].

Вченими з Науково-дослідного інституту системних досліджень розроблена розширена класифікація інновацій з урахуванням сфер діяльності підприємства, в якій виділено інновації:

- Технологічні;
- Виробничі;
- Економічні;
- Торгові;
- Соціальні;
- В галузі управління.

Розширюючи уявлення про системний зміст інновацій, з погляду цільових і структурних змін на підприємстві В. В. Горшков і Е. А. Кретова запропонували виділити наступні види інновацій:

- інновації на "вході" в підприємство, що передбачають цільове якісне і кількісне зміна при виборі і використанні ресурсів (матеріалів, сировини, устаткування, інформації, кадрів тощо);
- інновації на "виході" з підприємства, що припускають цільові якісні та кількісні зміни одержуваних результатів (продуктів);

- інновації структури підприємства як системи, що включає в себе окремі елементи і взаємні зв'язки між ними, що передбачають цільові зміни виробничих, обслуговуючих та допоміжних процесів, пов'язаних між собою за якісними та кількісними параметрами, організації та способу забезпечення ефективного функціонування [45, с. 118-121].

У теорії інноваційного менеджменту виділяють загальну (традиційну) класифікацію інновацій та інноваційних продуктів, яка дасть можливість отримати досить повне уявлення про істотних особливостях інновацій, які мають універсальний характер. Загальну систему класифікації пропонують С. А. Агарков, Е. С. Кузнєцова та М. О. Грязнова в додатку В.

Розглядаючи різні підходи до класифікації інновацій, необхідно враховувати, що узагальнення і систематизація класифікаційних ознак і створення на їх основі науково обгрунтованої класифікації інновацій має істотну практичну значимість, оскільки володіє потенційною здатністю дати детальне уявлення про характеристики того чи іншого виду нововведення. Така об'ємна інформація про види інновацій та їх утриманні дозволяє мати повне уявлення про істотні особливості інновації як визначального фактора, результату і процесу змін у політичній та соціально-економічного життя людини [47, с. 500-520].

мети.

На сучасному етапі інновації класифікують також за іншими ознаками.

1. За змістом діяльності:

- технологічні інновації - спрямовані на створення і освоєння виробництва нової продукції, технологій і матеріалів, модернізацію обладнання, реконструкцію споруд, реалізацію заходів з охорони довкілля;
- виробничі інновації - орієнтовані на розширення виробничих потужностей, диверсифікацію виробничої діяльності, зміну структури виробництва тощо;

- економічні інновації - спрямовані на зміну методів і способів планування всіх видів виробничо-господарської діяльності, зниження виробничих витрат, вдосконалення матеріального стимулювання, раціоналізацію системи обліку;

- торговельні - використання нових методів цінової політики, нових форм взаємовідносин з постачальниками і замовниками; надання чи отримання фінансових ресурсів у формі кредитів; Інтернет-магазини тощо;

- соціальні - пов'язані з поліпшенням умов і характеру праці, соціального забезпечення, психологічного клімату у колективі тощо;

- управлінські - націлені на вдосконалення організаційної структури, стилю і методів прийняття рішень, використання нових засобів обробки інформації і документації, раціоналізацію канцелярських робіт тощо.

2. За сферою внесення змін, які вони викликають:

- радикальні (базисні) - це зміни технологічного та організаційного характеру. Радикальні інновації технічного характеру зазвичай стосуються процесу впровадження нової техніки, яка згодом зумовлює необхідність застосування нових технологій. Базисні інновації реалізують крупні винаходи і стають основою формування нових поколінь і напрямків розвитку техніки;

Класичним прикладом інновації цього типу може бути створення персонального комп'ютера, який докорінно змінив технологію та збільшив коло клієнтів цієї галузі промисловості, яке до певного часу обмежувалося військовими об'єктами, великими компаніями та науково-дослідними центрами [48].

Створення комп'ютера поклало початок:

- виробництву його елементної бази (послідовно: лампи, транзистори, мікросхеми, тощо);

- виробництву периферійного обладнання (принтери, сканери, плотери, "мишки" тощо);

- виробництву різноманітних датчиків і виконавчих електронно-механічних пристроїв для комп'ютерного управління техніко-технологічними

системами (верстатами, автоматичними лініями, літаками, електростанціями тощо);

- формуванню нового виду діяльності – розроблення програмного забезпечення;
- створенню і використанню систем комп'ютеризованого моделювання складних процесів, наприклад, тих, що відбуваються в надрах зірок;
- дистанційному навчанню, тощо.);
- рекомбінаційні (покращуючі) - полягають у використанні існуючих технологічних, організаційних та виробничих рішень з метою створення нових різновидів продукції, технологій або систем управління;
- використання комп'ютера для одержання якісніших фотографій за допомогою застосування дизайнерських програм;
- модифікаційні (часткові, інкрементальні - поступові) - цей тип інновацій найчастіше відбувається на основі вивчення оточення і реагування на потреби клієнтів або поведінку конкурентів. Модифікаційні інновації полягають у незначних змінах існуючого асортименту продукції, технологій і систем управління з метою їх вдосконалення [50, с. 50-55].

Класичним прикладом інкрементальних інновацій є холодильна промисловість. У XI ст. лід видобували з озер, зберігали в печерах і перевозили як продукт, що швидко псується. Протягом декількох століть технології поступово еволюціонували: процеси заготівлі льоду стали ефективнішими зі застосуванням нових інструментів і техніки, збереження льоду було також поліпшене завдяки креативності, а також удосконаленню упакування. Проте на початку XX ст. революційна технологія і продукція - холодильник - кардинально змінив галузь. Поступова інновація видобутку, збереження і транспортування льоду раптово застаріла. Цікаво, що компанії, які доставляють лід, відреагували на цю нову технологію тим, що почали робити більше і значно краще те, у чому вони були успішними. Найбільші покращення в технології охолодження на основі льоду відбулися, коли цю технологію почав витіснити кардинально новий підхід до виробництва льоду.

До речі, реакція компаній, які доставляють лід, не була незвичайною: вони підтримували технології, які вдосконалювали протягом десятків років, але не були здатні оцінити радикальну технологію [52, с. 263-268].

3. За сферою застосування:

- товарні (продуктові інновації)- орієнтовані на виробництво і використання нових продуктів. Поняття продуктових інновацій містить у собі введення у вживання як нових товарів і послуг, так і здійснення значних удосконалень у функціональних або споживчих характеристиках уже існуючих товарів і послуг. Новими продуктами вважаються товари і послуги, що значно відрізняються від продуктів, що вироблялися раніше (приладами можна вважати перші мікропроцесори або цифрові фотоапарати). Значні вдосконалення вже існуючих продуктів можуть здійснюватися за рахунок змін у матеріалах, компонентах та інших характеристиках виробів, що поліпшують їхні властивості (використання у виробництві одягу повітропроникних тканин є приладом продуктової інновації, що полягає у використанні нових матеріалів для поліпшення властивостей продукту);
- технологічні - націлені на створення і застосування нової технології, введення нового методу виробництва;
- маркетингові – освоєння нового джерела постачання сировини або напівфабрикатів;
- організаційні – є впровадженням нового організаційного методу в діяльності підприємства, перетворення форм власності, реструктуризаційна діяльність, що передбачає зміни структури, інноваційні зміни організаційної структури, проведені шляхом впровадження посади менеджерів та ін. (наприклад, упровадження нових методів поліпшення навчання співробітників, організація баз даних про передові методи діяльності);
- управлінські - реорганізація структури управління, впровадження систем забезпечення якості або управління якістю, які засновані на нормах Міжнародної організації зі стандартизації (англ. International Organization for Standardization, ISO) та ін.;

- торгові - зміна організації системи продажу, уключаючи значні зміни в дизайні або упаковці продукції, створення нової системи дистрибуції та ін. ;
- соціальні - впровадження заходів щодо покращення життя населення;
- екологічні – впровадження заходів щодо охорони навколишнього середовища [56, с. 160-165].

4. За масштабом новизни:

- нові для підприємства чи установи;
- нові для галузі;
- нові для країни;
- світової новизни.

5. За видом одержуваного ефекту:

- такі, що дають науково-технічний ефект;
- такі, що дають економічний ефект;
- такі, що дають соціальний ефект;
- такі, що дають екологічний ефект;
- такі, що дають інтегральний ефект.

6. За ступенем матеріальної відчутності:

- продуктові - включають використання нових матеріалів, напівфабрикатів, комплектуючих виробів, а також отримання принципово нових продуктів. Продуктові інновації дозволяють забезпечити зростання прибутку як за рахунок підвищення ціни на нові продукти або модифікацію колишніх;
- процесні - означають нові методи організації виробництва (нові технології).

Ці інновації можуть бути пов'язані із створенням нових організаційних структур у складі підприємства. Інновації-процеси дозволяють поліпшити економічні показники за рахунок вдосконалення підготовки вихідних матеріалів і параметрів процесу, що призводить до зниження витрат виробництва і підвищення якості продукції;

- об'єкти інтелектуальної власності (комерціалізовані раціоналізаторські пропозиції, патенти, ноу-хау, ліцензії, торгові марки, торгові знаки, конструкторська, технологічна та ін. документація, корисні моделі, промислові зразки тощо) [58, с. 206-208].

7. За стимулу появи (джерелу):

- інновації, спричинені розвитком наукою і техніки;
- інновації, викликані потребами виробництва;
- інновації, викликані потребами ринку.

Зміни, які не визначаються інноваціями:

- припинення використання якомусь процесу, методу маркетингу або організації чи продажу якогось продукту (наприклад не є інновацією припинення виробником телевізорів продажу комбайнів з телевізора і DVD-плеєра);
- просте переміщення або розширення капіталу – придбання устаткування, ідентичного тому що вже використовується, або невеликі доповнення і модернізація вже існуючого устаткування або програмного забезпечення;
- пристосування до запитів користувачів – виробництво товарів на замовлення, які не мають істотних відмінностей від тих, що вироблялися підприємством раніше;
- регулярні сезонні та інші зміни, які повторюються (наприклад, виготовлення і виставлення на продаж виробником одягу нових сезонних моделей курток, якщо ці куртки не виготовлені з тканини зі значно поліпшеними властивостями) [57, с. 206-213].

Отже розглянуті основні історичні етапи розвитку понятійного апарату в інноваційній сфері, зокрема, уточнено поняття «інновація», виділено основні види інновацій та їх наукова класифікація. Зазначено, що визначальними властивостями інновацій є їх новизна, економічна обґрунтованість, соціальна значимість, що відповідає запитам суспільства і глобалізаційним ринкам та

виступає предметом міжнародно-правового регулювання міждержавного співробітництва держав.

1.2. Особливості становлення міждержавного співробітництва в інноваційній сфері

Важливим етапом вивчення у становленні міждержавного співробітництва є розгляд досвіду в законодавстві різних держав. Світ інновацій дуже різноманітний, їх комплексний характер і багатогранність використання потребують розроблення класифікатора інновацій, з урахуванням зарубіжного досвіду який дасть змогу не тільки усвідомити їх роль у розвитку людства, а й допоможе вирішити наступні питання:

1. Оцінити спрямованість і ефективність інноваційного процесу.
2. Визначити перспективність майбутніх нововведень.
3. Установити проблемні зв'язки між різними типами інновацій.
4. Підібрати методи управління, адекватні особливостям кожного інноваційного процесу, які впливають з переважаючого типу інновацій, що утворюють ці процеси.
5. Створити економічні механізми й організаційні форми управління інноваційною діяльністю залежно від типу інновацій.
6. Визначити методи й форми реалізації і просування інноваційного продукту та інноваційної технології залежно від різних типів інновацій.
7. Оптимізувати організаційні форми інноваційної діяльності та інноваційної інфраструктури, економічні відносини в інноваційній сфері.
8. Створити стимули для активізації інноваційних процесів у галузях, регіонах і підприємствах [59, с. 350-370].

У ході нашого дослідження варто більш детально розглянути нами-

1. на лідер - царя. Із реалізує програми, спрямовані на перехід держави до економіки, зас процес знаходиться під контролем структури державних відомств). Із 2000 року розпочалися зміни в області наукових досліджень та технологічного сектору. Видатки в цих секторах щороку у 2004-2007 рр. були збільшені у в області наукових досліджень (National Centres of Competence in Research, NCCR), що згодом більше почали орієнтуватися на гуманітарні та соціальні науки [63, с. 200-220].

Серед ос слід виділити такі:

- економіки;
- не підлягають комерціалізації них розробок;
- політики орієнтовані на прикладні наукові дослідження;
- впроваджуються у промисловість шляхом існуючих форм підтримки фірм (старт ап, переважно в умовах технопарків).

До п системи відноситься дефіцит кваліфікованого персоналу.

політики та міжнародну орієнтацію підприємств них підприємств у міжнародних дослідницьких програмах).

, головною метою яких став розвиток бізнесу: Інновації

(preseed); Бізнес Партнерство (ALMI Business Partner) підтримує створення бізнесу (не провідного НДК

снюється

за рахунок підприємницького сектору, уряд проводить та фінансує тільки дослідження у сфері оборони (13% усього державного фінансування НДКР). Фундаментальні дослідження фінансуються переважно державою [67, с. 200-215].

слід виділити

такі:

- системи;
- них процесів; - рівень кваліфікованості та оновлення персоналу в сфері і та процесів; -

на ідея, відповідно до законодавства, належить дослідників;

- університети орієнтовані не на чисті дослідження, а на впровадження досліджень на ринок, тобто мають підприємницьких характер [65].

результ

рівень наукомістких досліджень.

є тривалі

масштабні вкладення в розвиток науки.

системи в Сінгапурі

та по

[69, с. 150-180].

ного розвитку Сінгапуру слід виділити

такі:

-

них процесів в економіці;

-

генерують;

-

фінансуються державою;

-

медицини, генетики, інформатики та ін.;

-

- стимулювання процесу створення малих та середніх фірм, що сприяє

снення фундаментальних

досліджень через нестачу кваліфікованого персоналу; нестача національних

інтелектуальних кадрів, що зумовлено не

ного розвитку Сінгапуру -

потенціал та імпорт людського

капіталу [68, с. 40-45].

4

фонд Sitra з початку 2000 року він став головним інвестором у біотехнологіях.

муниципальними органами

влади створено 22 технопарки).

участь малих підприємств у процесі [71, с. 82-85].

відноситься незначна

можна віднести: володіння державою частками в ключових фірмах; рег

з галузю.

розпочалось із 2000 року. У 2003

х розв

виділити такі:

слід

-

них

використання, що створюються у відповідь на потреби або можливості бізнесу (Printable Electronics Technology Centre, PETEC) та спрямовані на певні сектори економіки або ринку, що створюються задля збирання разом взаємодоповнюючих дисциплін науки, частини технологічного ланцюжка, тощо;

-

них процесів.

відн

діяльності та дублюванню інно [72, с. 40-65].

6. Нідерланди. У 2003 році були

до вед діяльності та зосередити більшу кількість ресурсів у стратегічно важливі сфери.

ного розвитку Нідерландів слід виділити такі:

- рівень;

агентствами;

- діяльності в компаніях та нестача, що збільшується, докторів наук з на [48].

у науковому секторі, розвинену мережу наукових університетів з державним фінансуванням.

і з пріоритетних , що вв

на політика була замінена довгостроковою структурною політикою [54, с.150-160].

слід виділити

такі:

- фінансування університетів із державного бюджету;
- -
системі;
- зв'язком між державними та приватними суб'єктами виступають GTS Інститути ("Godkendt Tekno logisk Service" -

розвиток ноу-хау

- приватними компаніями, на діяльність;
- них інкубаторів.

розвинене слабкіше, чим у багатьох інших , спрямованих на поліпшення виробничого процесу на місцях [51, с. 70-80].

за рахунок державного сектору.

політики в області науково-

Ф

ного навчання. Особлива увага стала приділятися науковим дослідженням. У 2006 році була прийнята нова політика у квітні 2006 р. у Гонконзі було створено 5 R&

керування про нові матеріали, тек [55, с. 80-100].

ного розвитку Гонконгу слід виділити

такі:

- значну роль відводить малому бізнесу; них програм уряд Гонконгу

наукових парків була створена Гонконгська корпорація науково-технологічних парків, яка для розвитку технологічного бізнесу на різних стадіях від start

із промислових зон. системи Гонконгу можна віднести односторонність розвитку (пріоритети розставлені на технічні та технологічні інновації) [51, с. 40-60].

і грамотна патентна політика.

, яка

передбачає поліпшення людського капіталу за допомогою різних проектів.

слід виділити

такі:

- сектор;
- основні умови інноваційного розвитку формуються державою.

них "вогнищ"

розвитку на основі

ну

кваліфікованих фахівців (в основному колишніх емігрантів) [44, с. 170-200].

стимулювання спеціал

внесок у розвиток

структурі.

Основними важелями федерального уряду в стимулюванні НДКР є два великі

сенні державні

інститут

охорони здоров'я, Національне бюро стандартів і ін.) також сприяють у стимулюванні НДКР, але тільки в межах галузевих програм [46, с. 96-99].

ного розвитку США слід виділити

такі:

- приватного бізнесу;

-

- технологічному трансферту;

-

них процесів у напрямі стимулювання

с

, за

видача грантів дрібним

фірмам - інноваторам і окремим вина

снення морального заохочення видатних в

конкурентоспроможності національних

товаровиробників;

можливі ефекти в загальноекономічному масштабі [43, с. 7-17].

Серед проблем виділяється недостатнього бізнесу.

системи вважається послідовне створення умов і цілеспрямовані заходи щодо підтримки підприємництва (дивитись, додаток А).

Проаналізува

нах, які є світовими лідерами з запровадження інновацій, а також є стратегічними п

ного розвитку, що були сформовані історично та набуті в процесі них стратегій, програм та ін.

РОЗДІЛ 2

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВ В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ

2.1. Правове забезпечення міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері

нормативно-правове забезпечення. Серед основних базових документів, що визначають напрями співпраці в сфері інновацій, збору та аналізу даних стосовно інновацій і захисту інтелектуальної власності в творчій інноваційній діяльності маємо:

- Керівництво Осло з Директивою Європейського парламенту та ради ЄС;
- Модельне законодавство країн СНД;
- Міждержавну програму інноваційної співпраці держав-учасниць СНД на період до 2020 року;
- Стратегію економічного розвитку Співдружності Незалежних Держав на період до 2020 року;
- Директиву № 2001/29/ЄС Європейського парламенту і Ради ЄС про гармонізацію деяких аспектів авторських і суміжних прав в інформаційному суспільстві;
- Рішення Ради глав урядів СНД «Про основні напрями довгострокового співробітництва держав-учасників СНД в інноваційній сфері;
- 4 чинних нормативно-правових актів про інноваційну діяльність в СНД і 11 – статус яких не визначено Україною;
- 103 діючих Угоди з різних аспектів науково-технічного співробітництва та 44 статус яких не визначено;

- 45 діючих Угод КМУ у сфері науково-технічного співробітництва з іншими країнами, 2 статус яких не визначено;

- 52 чинних угоди та 15 статус яких не визначено з питань військово-технічного співробітництва;

Серед міжнародних актів, які регулюють інноваційну діяльність, треба назвати Паризьку конвенцію про охорону промислової власності (1883 г.), Бернську конвенцію про охорону літературних і художніх творів (1886 г.), Лісабонську угоду про охорону найменувань місць походження і їх міжнародну реєстрацію (1958 р), Гаазьку угоду про міжнародну реєстрацію промислових зразків (1934 г.), Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС), Мадридську угоду про міжнародну реєстрацію знаків (1981 р).

Паризька конвенція про охорону промислової власності включає чотири групи положень: положення щодо національного режиму, які передбачають, що члени Конвенції забезпечують представникам інших країн-учасниць таку ж охорону промислової власності, яку надають власним громадянам; положення щодо права пріоритету, згідно з якими формальна заявка на право промислової власності, зареєстрована заявником в одній із країн-учасниць, дає підставу цьому заявникові протягом встановленого періоду часу подавати заявку про таку ж охорону у всіх інших країнах-учасницях; положення щодо загальних правил у сфері охорони та захисту прав на об'єкти інтелектуальної власності, якими країни - учасниці Угоди повинні керуватись у своїй законотворчій діяльності; положення щодо інституційного оформлення та реалізації основних ідей Конвенції [36, с. 2-14].

Вказана вище конвенція має великий вплив на розвиток ринку інновацій в Європейському Союзі, адже регулює багато питань, які пов'язані з інноваційною діяльністю. Це пов'язано з тим, що конвенція врегульовує багато питань щодо отримання патенту і пріоритету видачі патенту в різних державах ЄС. Найважливіші принципи Паризької конвенції такі: - принцип національного режиму, який передбачає, що кожна з країн - учасниць Угоди

зобов'язана надавати громадянам інших країн - членів Союзу таку саму охорону, яку ця країна надає власним громадянам. Зазначений принцип поширюється також і на тих осіб, які не є громадянами країн-членів Союзу, але мають постійне місце проживання або торговельне чи промислове підприємство у країні-члені; принцип конвенціонального пріоритету, згідно з яким заявка, подана в одній із країн-членів Паризького Союзу, надає заявникові право подати такі ж заявки (протягом 6-12 міс. від дати подання першої заявки) до будь-якої країни - учасниці Угоди. Ці заявки розглядаються як пріоритетні, так, ніби вони подані в один день з першою заявкою.

Необхідність впровадження останнього принципу зумовлена тим, що об'єкти промислової власності, запатентовані в одній країні, не стають автоматично патентоспроможними в інших країнах. Право конвенціонального пріоритету дає змогу здійснювати комерційну розробку об'єкта промислової власності відразу після подання заявки у своїй країні, оскільки особа, яка подала заявку в одній із держав - членів Союзу, користується у всіх інших країнах пріоритетом, що розраховується з моменту подачі заявки в першій країні [35, с. 2-14].

Слід зазначити, що первісна редакція Бернської конвенції була пристосована до потреб розвинених країн Європи. Коли ж її дія почала розповсюджуватися на інші регіони земної кулі, прийшло усвідомлення того, що нові країни, які ще тільки розвиваються, зіткнулись з необхідністю отримання більш легкого та широкого доступу до творів, що охороняються Бернською конвенцією, зокрема - в галузях техніки і освіти. Після декількох не зовсім вдалих спроб цю проблему було вирішено шляхом прийняття Додаткового розділу Паризького (1971) Акта Бернської конвенції для країн, що розвиваються, де встановлено особливий режим охорони двох передбачених Конвенцією прав у цих країнах - право перекладу та право відтворення, які здійснюються через механізм надання виключних і таких, що не передаються, обов'язкових ліцензій на використання відповідних творів у сфері систематичного навчання. Ці ліцензії повинні передбачати справедливу

винагороду авторам чи володарям цього права, тобто ця винагорода повинна бути приблизно рівною звичайним гонорарам осіб, які вільно домовляються між собою. У національному законодавстві повинна передбачатися забезпеченість правильності перекладу та точність зазначення прізвища автора на всіх примірниках твору. Вивіз з країни зазначених перекладів чи відтворень творів, виготовлених на підставі даних пільг, за межі країни, та їх випуск у світ в інших країнах заборонено. Таким чином, можна зробити висновок, що Бернська Конвенція здійснює охорону і регулювання інноваційної діяльності, оскільки захищає художні і інші твори, які є об'єктами інноваційної діяльності.

Лісабонська угода про охорону найменувань місць походження і їх міжнародну реєстрацію (1958 р.) є міжнародним актом, який вирішує питання, пов'язані з глобальною проблемою сьогодення - швидким поширенням піратства та контрафакції. Щодо впливу цього акту на інноваційну діяльність, то його можна прослідкувати враховуючи, що розвинуті країни світу роблять все необхідне для захисту продукції і світових ринків від піратства та контрафактів.

Гаазька угода про міжнародну реєстрацію промислових зразків (1934 г.) направлена на забезпечення процедури реєстрації патенту на промисловий зразок за Гаазькою системою. Це дозволяє захистити промисловий зразок одразу в декількох країнах або міжнародних організаціях-учасницях угоди. Подати заявку на реєстрацію промислового зразка за Гаазькою системою може громадянин або резидент однієї з Договірних країн шляхом подачі єдиної заявки до свого національного відомства або напряму до ВОІВ, що є одним з основних переваг цієї процедури. Тому, на ринку інновацій дуже важливе застосування і існування даної конвенції, яка суттєво полегшує захист інноваційних продуктів на ринку. Єдиний недолік цієї системи – те, що не всі країни приєдналися до неї, а отже не в усьому світі діє захист певних інноваційних продуктів, які потребують захисту [33, с. 2-14].

Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (ТРИПС) встановлює мінімальні стандарти з охорони прав інтелектуальної власності та процедури і заходи для їх дотримання (procedures and remedies for their enforcement). Угодою також визначено міжнародний механізм консультацій і нагляду за дотриманням країнами-членами зазначених стандартів.

Під час роботи над угодою враховано міжнародні конвенції у сфері охорони прав інтелектуальної власності. Угода стосується таких об'єктів інтелектуальної власності:

- патентів;
- авторського права і суміжних з ним прав (copyright and related rights);
- товарних знаків (trademarks);
- промислових зразків (industrial designs);
- топографій інтегральних мікросхем (lay-out designs of integrated circuits);
- комерційної інформації (undisclosed information);
- зазначень географічного походження товарів (geographical indications);
- антиконкурентних дій у рамках контрактних ліцензій (anti-competition practices in contractual licenses).

Неуповноважене використання об'єктів інтелектуальної власності є порушенням прав відповідних власників, а товари, виготовлені у такий спосіб, вважаються "піратськими", або контрафактними [25, с. 2-14].

Економічно розвинені країни світу запропонували встановити контроль над торгівлею зазначеними товарами ще під час Токійсько-го раунду переговорів ГАТТ, а також розробити мінімальні стандарти з охорони прав інтелектуальної власності у країнах-членах.

Основні положення угоди поділяються на п'ять груп:

- головні принципи і зобов'язання;
- мінімальні стандарти охорони;
- обмежувальні ділові практики (restrictive business practices);

- примусове дотримання прав інтелектуальної власності (enforcement of intellectual property rights);

- перехідні положення застосування угоди на національному рівні.

Зазначеною угодою передбачено застосування режиму нації найбільшого сприяння і дотримання принципу національного режиму.

Згідно з угодою виокремлюють такі критерії патентоспроможності винаходів:

- новизна (novelty);
- винахідницький крок (inventive step);
- промислове застосування (industrial application).

Патенти мають видаватися в усіх галузях технології. Об'єктами винаходів є способи (processes) і продукти (products).

В угоді досить чітко сформульовано виключні права патентовласників. Продукт, виготовлений із застосуванням запатентованого винаходу, можна виготовляти, продавати або імпортувати лише з дозволу відповідного патентовласника.

В сфері інноваційної діяльності названа вище угода стала певним проривом, оскільки систематизовано та структуровано зафіксувала окремі положення, які важливі для розвитку інноваційних процесів в світі. Так, захист за допомогою патентів інноваційних продуктів, винаходів є дуже важливим для розвитку цього процесу і наявність всезагального захисту в усьому світі висуває таку діяльність на новий щабель розвитку.

Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків (1981 р.) підписана в 1981 році в Мадриді. Угода регулює питання, пов'язані з міжнародною реєстрацією знаків для товарів і послуг у Міжнародному бюро ВОІВ у Женеві. Реєстрація, здійснена відповідно до Угоди, є Міжнародною, оскільки вона набирає чинності одночасно в кількох країнах і в принципі може мати чинність в усіх країнах-учасниках. За допомогою подачі однієї заявки на товарний знак до Міжнародного бюро можна отримати охорону знаку в усіх країнах-учасниках угоди (за виключенням країни походження).

Щоб користуватися перевагами цієї Угоди, заявник повинен бути громадянином однієї з держав-учасниць угоди або мати місце проживання, або торгівельне підприємство на території однієї з держав-учасниць. Спочатку заявник повинен зареєструвати свій знак у національному відомстві з товарних знаків країни походження. Після цього він може подати заявку на міжнародну реєстрацію через згадане національне відомство. Мадридською угодою заснований Союз сторін, які домовляються. З 1970 р. Союз має Асамблею. Усі країни-члени Союзу (у тому числі і Україна) є членами Асамблеї. Найбільш важливими задачами Асамблеї є внесення поправок до Інструкції до Угоди, прийняття програми та бюджету Союзу, а також прийняття та зміни правил щодо застосуванню Угоди, включаючи встановлення розміру мита в зв'язку з використанням Мадридської системи. Мадридська угода має величезне значення для розвитку інноваційної діяльності, оскільки саме закріплення охорони в міжнародному контексті товарних знаків допомагає уникати зловживань в цій сфері [19; 23, с. 2-14].

Міжнародне право здійснює також охорону прав, що примикають до авторських, тобто суміжних. У цьому сенсі цікаві Міжнародна конвенція про охорону прав артистів-виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення (Рим, 1961 рік), Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм (Женева, 1971 г.), Конвенція про поширення несучих програми сигналів, які передаються через супутники (Брюссель, 1974), і Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про виконання і фонограми (Договір ВОІВ) (1996 г.) [38, с. 200-220].

Модельні закони приймалися на рубежі століть в рамках Співдружності Незалежних Держав для його учасників. У даній сфері - це Модельний закон про інноваційну діяльність 2006 року або Модельний закон про інноваційно-інвестиційної інфраструктури 1997 р [37].

Вивчення робіт А.В. Белова, В.А. Цукермана і іншої наукової літератури дозволяє зробити висновок, що великим досвідом в області державного регулювання інноваційної діяльності, у тому числі і міжнародної

інноваційної кооперації, володіє Європейський союз (далі – ЄС) як найбільше економічне і політичне об'єднання, націлене на регіональну інтеграцію, а країни ЄС знаходяться в авангарді інноваційного розвитку. У програмах стимулювання інноваційної діяльності країн Західної Європи питання розвитку міжнародної співпраці відбиваються більше двох десятиліть. Ключові ініціативи програмних документів ЄС покликані сприяти втіленню результатів НДДКР (науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи) в інноваційних продуктах і послуги в цілях забезпечення конкурентоздатності ЄС, що також має на увазі збільшення фінансування НДДКР в Європі, посилення міжнародної інноваційної кооперації (дивитись, додаток Б). Механізми, за допомогою яких регіональні органи влади впроваджують інновації, мають специфіку в кожній країні проте існують і загальні тенденції. Результати вивчення досвіду ЄС дозволяють укласти, що спостерігається інноваційної політики ЄС на стимулюванні інноваційної кооперації, що являється важливим завданням інноваційних програм порівняно з фінансуванням інноваційних проектів. У регламенті, що заснував програму ЄС «Горизонт 2020», відмічено, що метою ЄС є зміцнення науково-технологічного потенціалу шляхом формування Європейського дослідницького простору, в якому вільно поширюються наукові знання і технології, підтримки ЄС в просуванні до суспільства знань і створенні конкурентоздатнішої і стійкішої промисловості і економіки в цілому, а також те, що для досягнення цієї мети потрібна реалізація заходів зі здійснення НДДКР інновацій, активізації міжнародного співробітництва, поширення і оптимізації результатів, стимулювання навчання і мобільності.

Таким чином, в Європі активізація міжнародної співпраці в інноваційній діяльності здійснюється безперервно упродовж майже трьох десятиліть. Розглянуті заходи державного регулювання тісно зв'язані, їх дія побудована на принципі комплементу в цілях найкращих результатів інноваційного розвитку. Можна відмітити, що значна

кількість заходів припускає об'єднання зусиль суб'єктів інноваційної діяльності, в тому числі різних держав на базисі міжнародних проектів, що орієнтовано на досягнення найбільшої ефективності НДДКР [16, с. 400-420].

В цілому для країн ЄС характерно трирівневе формування інноваційної політики, що включає регіональний, національний і наднаціональний компоненти. Урядам країн належить пріоритет в області фундаментальних досліджень, підготовки кадрів, а регіони усі більшою мірою проводять в життя політикові розповсюдження інновацій. Прикладом інноваційного розвитку направлення розвитку регіональної інноваційної політики являється широка участь окремих регіонів Великобританії в інноваційних програмах ЄС, а також розробка і реалізація регіональних стратегій інноваційного розвитку власних територій [25, с. 44-49].

На сучасному етапі економіки все більше значення набувають регіони, оскільки саме вони багато в чому визначають конкурентоспроможність країн на світових ринках і стають новими джерелами економічного росту, заснованого на знаннях.

Національна інноваційна система і національна інноваційна власність є невід'ємними складовими механізми управління інноваційним потенціалом і регулювання інноваційної власності [33, с. 15-34].

Таким чином, розглянуті найбільш важливі міжнародні конвенції, акти, угоди, концепції, програми, що вважаються міжнародно-правовими стандартами співробітництва держав в інноваційній сфері,

зокрема Конвенція про захист прав інтелектуальної власності в СНД, Стратегію економічного розвитку Співдружності Незалежних Держав, Директиву No

2006/96/ЄС про спільне громадянство в нинішньому суспільстві, Рішення Ради

- сфері та інші. Запропоновано прийняти Інноваційний

2.2. Організаційно-правове забезпечення міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері

На сьогоднішній день

-
ль, Туреччину,

межами.

Всі іноземні організації, що беруть участь у реалізації спільних міжнародних інноваційних проектах, можна розділити на наступні групи:

- міжнародні некомерційні організації та установи;
- міжнародні та іноземні благодійні організації (фонди);
- іноземні некомерційні установи.

Сфера діяльності цих структур включа

тощо Більшість програм цих організацій здійснюють підтримку спільних інноваційних проектів на конкурсній основі, надаючи гранти[38, с. 78-89].

Згідно з доповіддю "Глобальний інноваційний індекс" 2017 р., підготовленому спільно Корнельським університетом, школою бізнесу INSEAD і Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОИС), очолюють рейтингові країни-новаторів Швейцарія, Швеція, Нідерланди, США і Сполучене Королівство Британія [64].

У числі головних висновків доповіді слід назвати становлення Індії в якості інноваційного центру, що формується, в Азії, високу порівняно з рівнем розвитку інноваційну активність в країнах Африки на південь від Сахари і можливості зміцнення інноваційного потенціалу в регіоні Латинської Америки і Карибського басейну.

Щорічно в ГИИ здійснюється моніторинг приблизно 130 країн по десятках параметрів, від кількості патентних заявок до об'єму витрат на освіту, внаслідок чого директивні органи отримують узагальнене уявлення про динаміку інноваційної активності, яка у все більшому ступені стає однією з рушійних сил соціально-економічного зростання. У новому, спеціальному розділі ГИИ аналізуються "гарячі точки інновацій" у всьому світі, в яких найвище щільність винахідників, що фігурують в міжнародних патентних заявках [70, с. 23-80].

Автори десятого випуску доповіді - ГИИ 2017 р. Відмічають розрив в інноваційних можливостях розвинених країн, що розвиваються, що зберігається, і в'ялі темпи підвищення активності у сфері досліджень і розробок (НИОКР) як в державному секторі, так і на рівні корпорацій.

В наш час динаміку розвитку та економічного зростання демонструють країни, державна політика яких базується на інноваційній моделі розвитку, та передбачає створення надсучасних виробництв на основі використання принципово нових прогресивних технологій та випуску високотехнологічної продукції, активного техніко-технологічного переоснащення та енергозбереження, інтелектуалізацію виробничої діяльності, софтизацію та сервізацію економіки, удосконалення системи управління фінансовими ринками, оптимізацію системи освіти та охорони здоров'я, вирішення проблем екологічного стану довкілля, проведення політики ресурсозбереження, створення технопарків, технополісів, дослідження навколишнього середовища, та ін [32, с. 20-27].

Тобто, формується нова парадигма економічного зростання на базі використання нових знань та інновацій як найважливіших ресурсів. У розвинених країнах скорочуються обсяги виробництва у традиційних галузях. Наука стає головним джерелом нововведень і органічно вливається в економічні процеси, які відбуваються в межах національних держав, у галузях, корпораціях, малих підприємствах. У промислово розвинених країнах спостерігається заміна інтенсивного типу економіки на інноваційний тип, перехід від експорту капіталів до трансферу технологій. Для розвитку інноваційних процесів у цих країнах держави створюють сприятливе інноваційне середовище, яке формує цивілізовані ринкові відносини у сфері обігу об'єктів інтелектуальної власності, концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках науково-технічного розвитку, створення певних організаційно-правових умов для інноваційного підприємництва. Інновації – це основа радикальних перетворень, які повинні здійснюватися на шляху забезпечення економічного зростання.

союз, який діяльності в будь-якому секторі для зберігання конкурентоспроможності Європи поруч економіками з Америки н, що швидко набирають силу.

(РП 6), яка зараз

підтримка на регіональному рівні було визначено одним з ключових зав

[27, с. 45-90].

ному просторі забезпечується проведенням відповідних заходів і заохо

політики було виділено 55 млн. Євро, що дозволило
ного розвитку. на
програма в РП 6 спрямована, в першу чергу, на
та підприємств у співпраці з дослідницькими
підрозділами університетів, академічних та інших наукових установ [29, с. 78-
82].

У 2000 році Радою Європи було ухвалено Лісабонську стратегію щодо
створення

ською комісією започаткували нову Рамкову програму
конкурентосп (СІР) з передбаченим бюджетом в
2,41 млрд. Євро на період 2007-2013 рр. Зазначена програма паралельно з
наступною Сьомою рамковою п передбачала
об'єднання зусиль підприємництва, малого та середнього бізнесу, ро

зміц ського
дослідницького простору.

основі, як проекти Р

між собою, ці центри надавали допомогу у проведенні більш як 12,5 тисяч пе

IRC.

КОМПОНЕН

результ

же 500 дослідницьких інститутів та близько 300 універ

н.

Особливістю програми EUREKA є ринкова спрямованість проектів, що виконуються учасниками різн

, 0,040 % в

частини проекту. При цьому гроші не

ни.

на стал

н

НСЬКОГО

національного університету

[59, с. 34-90] .

компонент відіграє значну роль у визначені до
фі

центр.

До 2006р. проводилися с
них грантів» для застосування результатів наукових. При цьому
слід звернути окрему увагу на те, що ці конкурси фінансувалися

я
міжна
ни СНД, в межах
х мета задекларована як допомога у створенні
нами

та послуг, що мають визначне
економічне та соціальне значення [60, с. 89-95].

Міжурядова організація "Міжнародний науковий і технологічний
Центр" була створена в 1994 р. МНТЦ - міжурядова організація, що
налагоджує ділові зв'язки між вченими з Казахстану, Вірменії, Таджикистану,
Киргизстану та Грузії з їх колегами з дослідницьких організацій в ЄС, Японії,
Республіки Корея, Норвегії та США. МНТЦ сприяє реалізації міжнародних
наукових проектів, а також допомагає глобальному науковому і діловому

співтовариству знайти і задіяти інститути країн СНД, що володіють унікальними науковими ноу-хау, для спільних розробок і ведення бізнесу.

Області досліджень, які підтримує МНТЦ:

- енергетика;
- ядерна безпека;
- охорона навколишнього середовища;
- біотехнологія та наука про життя;
- космічні технології;
- інформатизація та комунікації;
- матеріали;
- виробництво;
- фундаментальні дослідження;
- приладобудування.

Значну роль у розвитку міждержавного інноваційного співробітництва відіграють програми Європейського союзу, зокрема ТАСІС.

ТАСІС - це програма, розроблена Європейським союзом для нових незалежних держав з метою сприяння розвитку економічних і політичних зв'язків між Європейським союзом і цими країнами-партнерами.

В рамках програми ТАСІС надаються субсидії (безоплатне фінансування) для передачі ноу-хау, надаючи підтримку процесу переходу до ринкової економіки і демократичного суспільства. У тісній взаємодії з країнами - партнерами ТАСІС визначає, яким чином повинні витратитися кошти. Це дозволяє ТАСІС здійснювати фінансування у відповідності з політикою реформ і першочерговими завданнями кожної конкретної країни. У контексті більш широких міжнародних зусиль ТАСІС працює в тісній взаємодії також з іншими донорами та міжнародними організаціями [33, с. 67-70].

Програми ТАСІС дозволяють передавати ноу-хау, яким володіють державні та приватні організації найширшого спектру. Ноу-хау передається в формі надання консультативного сприяння в питаннях політики напрямки

груп експертів, проведення експертних досліджень і професійної підготовки, шляхом створення та реформування правової та нормативної бази, інститутів і організацій, а також встановлення партнерських відносин, розвитку міжнародних мережових структур. ТАСІС виконує також роль каталізатора, відкриваючи доступ до засобів основних кредиторів та інвесторів, завдяки проведенню передінвестиційної досліджень і техніко-економічних обґрунтувань.

У числі основних пріоритетних програм, що фінансуються за рахунок коштів ТАСІС, виділяється програма Innovation [30, с. 240-250].

Це програма, метою якої є поширення та оптимізація результатів у галузі досліджень і технологічного розвитку. Цілі програми досягаються через вирішення наступних завдань у рамках конкретних підпрограм.

1. *Підтримка середовища, яке сприяє інноваціям та передачі технологій підприємствам.* Передбачає розвиток Європейських інноваційних моніторингових систем (EIMS), фінансової середовища, яке сприяє поширенню нових технологій, розвиток інститутів регіональної інноваційної інфраструктури (технологічні інкубатори, науково-технологічні парки тощо), а також ряд інформаційних дій (публікації, семінари, конференції).

2. *Фінансова підтримка інноваційних проектів.* Передбачає розвиток різних форм кооперації між джерелами фінансів, університетами та (або) дослідницькими центрами та підприємствами, проведення аналізу та оцінки можливостей створення інфраструктур і схем для поліпшення мобілізації приватних фондів як джерел фінансування науково-технічних та інших інноваційних проектів, запуск пілотних схем по со-фінансуванню малих підприємств.

3. *Стимулювання і поширення технологій і знань.* Реалізується через програми підтримки роботи мережі Центрів поширення інновацій (IRC). У Європі працює мережа з 52 регіональних спеціалізованих консультаційних центрів, що зв'язують місцеві технологічні та інноваційні організації по всьому ЄС [35, с. 27].

4. *Постачання програм необхідними технологіями.* Дана програма стимулює розвиток послуг з трансферу технологій та інформаційних послуг. Вона націлена на підтримку учасників програм ЄС та сприяння європейській кооперації в експлуатації досліджень і трансфер технологій. Один з напрямків розділу націлене на надання допомоги у захисті інтелектуальної власності та експлуатації результатів науково-технічних і демонстраційних проектів.

Необхідно відзначити, що питання захисту результатів науково-дослідної та інноваційної діяльності є одним з найважливіших питань у рамках міжнародного науково-технічного співробітництва [55, с. 150-160].

Структура інноваційної моделі містить п'ять елементів: систему генерування інновацій - для цього повинні створити умови; систему формування інтелектуального капіталу; систему комерціалізації інновацій - в українській економіці існує достатня кількість інноваційних розробок в різних галузях економіки та культури, але немає умов для їх комерціалізації або реалізації; систему використання та безпосереднього впровадження інновацій, не лише вітчизняних (але в першу чергу – вітчизняних); систему державного регулювання інноваційного механізму сталого розвитку економіки [13, с. 220-250].

Інноваційний науково-технологічний розвиток передбачає інтеграцію науки, освіти, виробництва, об'єднання промислових, банківських капіталів у потужні структури, здатні продукувати високотехнологічні, конкурентоспроможні продукти та послуги. Для інноваційного розвитку характерним є безперервне оновлення, удосконалення виробництва, систем управління, зростання ролі фахівця – професіонала.

діяльності,
зокрема:

- Індекс науково-технічного потенціалу як складова інтегрального показ-

макроекономічного середовища та ефективності функціонування суспільних інститутів.

- Система і "Інноваційного Союзу" (Innovation Union Scoreboard – IUS), призна

- "Інноваційного Союзу" (Innovation Union Scoreboard – IUS), призна
- "Інноваційного Союзу" (Innovation Union Scoreboard – IUS), призна
кого і
всеосяжного зростання".

- Система показників оцін діяльності за методикою Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

ного про-
цесу та динамі

-
снити збалансовану
н і визначити

ступінь розриву між ними, а також використати результати аналізу для корисної політики.

ного роз-
витку. Метою такого розвитку є поліпшення економіки за раху-

результат має бути один –

Одним із завдань, які вирішуються при тісному поєднанні даних методів,

є розвиток інноваційної кооперації. Глобалізація і регіоналізація, зростання наукомісткої технологій, обмеженість ресурсів вітчизняних суб'єктів інноваційної діяльності призводять до того, що інноваційна кооперація має істотний потенціал активізації інноваційної діяльності, в тому числі на регіональному рівні, і міра інтенсивності її використання у рамках державного регулювання інноваційної діяльності нестримно зростає. [42, с. 40-46].

Отже, розглянуто виділені рамкові програми досліджень та технологічног РП 6, СІР, Центри передачі інновацій IRC, EUREKA, INTAS підтримка на регіональному рівні визначено одним з ключових завдань зміцнення основ

2.3. Основні форми міждержавного співробітництва держав в інноваційній сфері

Міжнародне співробітництво в інноваційній сфері здійснюється в певних формах. Під формами співпраці розуміються ті рамки, в яких здійснюється співробітництво між державами.

Для більш чіткого розуміння розглянемо термін форма - у філософській енциклопедії термін «форма» (лат. forma) визначено як спосіб організації і спосіб існування предмета, процесу, явища[75, с. 328]. У теорії філософії «форма» трактується як спосіб організації предметів і процесів, які становлять зміст. Іншими словами, форма речі – це організація стійких внутрішніх зв'язків між елементами, що дає їй змогу виступати як єдине ціле і виконувати всі властиві функції. Форма завжди змінюється внаслідок трансформації змісту. Відповідно до нового змісту створюється нова форма.

У тлумачному словнику поняття «форма» визначено як «обриси, контури, зовнішні межі предмета, що визначають його зовнішній вигляд; тип, будову, спосіб організації чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний з його сутністю, змістом; спосіб існування змісту, його внутрішню структуру, організацію і зовнішній вираз» [77, с. 1328].

Виділемо основні форми міжнародного співробітництва в інноваційній сфері:

- 1) співробітництво в рамках міжнародних організацій;
- 2) двостороннє співробітництво та багатостороннє співробітництво;
- 3) співробітництво шляхом укладання міжнародних угод та договорів;
- 4) співробітництво в рамках міжнародних конференцій.
- 5) міжнародна передача технологій

Залежно від представництва держав у тій чи іншій формі співпраці можна також виділити двостороннє співробітництво та багатостороннє співробітництво, яке, у свою чергу, підрозділяється на універсальне співробітництво, тобто співробітництво в рамках світового співтовариства, і співпраця в рамках регіону (регіональне співробітництво).

Однією з форм міжнародного співробітництва в інноваційній сфері є також співпраця в рамках міжнародних міждержавних конференцій, які являють собою колективні органи держав, самостійно вирішують питання, що стосуються цілей і принципів їх проведення [78, с. 14]. Скликаються міжнародні конференції для вирішення конкретних проблем і діють протягом певного терміну, не маючи своїх постійних органів і не будучи міжнародними організаціями та суб'єктами міжнародного права.

Найбільшими на сьогодні рахуються:

1. VIVA TECHNOLOGY місце проведення Париж. Учасники Франція, Німеччина, Нідерланди, Іспанія, Португалія, Фінляндія, Англія. Форум гігантів у сфері цифрової трансформації і стартапів. Майданчик допомагає динамічним стартапам діяти разом з лідерами галузі, для того щоб вони разом втілювали ідеї і брали бізнес-рішення, які значно вплинуть на суспільство. Основна аудиторія - професійне співтовариство інвесторів, корпорації, стартап-підприємці, наукові кола. Експертні сесії для стартапів.

2. SuperReturn International міжнародний форум місце проведення Берлін. Одне з найбільших святкувань з управління особистими заощадженнями і венчурного капіталу, трендам на ринку фінансування, в тому числі в інноваційні / проривні проекти. Участь у заході беруть керівники

інвестиційних і венчурних фондів, глави корпорацій і банків, фінансових організацій - всього понад 2300 експертів. Найбільше представництво глав компаній, що працюють на ринку прямих інвестицій. Основна аудиторія - фінансисти, інвестори.

3. Global Corporate Venturing міжнародний форум місце проведення Лондон.

Понад 400 міжнародних учасників з корпоративних венчурних фондів, індивідуальних венчурних інвесторів і найбільш динамічно зростаючих компаній. Симпозіум охоплює стратегії венчурних фондів, в т.ч. корпоративних, в контексті розвитку інновацій та стартап індустрії. Тема 2018 р.: як стартапи та молоді підприємці можуть отримати користь з підтримки корпоративними інвесторами і що венчурні інвестори отримують від участі в стартапах. Основна аудиторія - професійне співтовариство інвесторів, стартап-підприємці. Буде пітч-сесія стартапів.

Укладання договорів є одним з різновидів міжнародно-правових форм співробітництва, найпоширенішим і найуживанішим у праві міжнародних організацій і в сучасному міжнародному праві загалом, та в сукупності становить договірний механізм взаємодії двох організацій. Укладання договорів між усіма суб'єктами міжнародного права є найстарішою формою міжнародно-правового співробітництва [29, с.38].

Найбільш поширеними є договори про співробітництво, про надання технічної допомоги, угоди спеціалізованих установ між собою, угоди про розміщення штаб-квартири, про правонаступництво [64, с.48].

Ще одною важливою формою міждержавного співробітництва в інноваційній сфері є міжнародна передача технології - це сукупність економічних відносин, які складаються між підприємствами різних країн у галузі використання зарубіжних науково-технічних досягнень. Міжнародну передачу технології можна розглядати у широкому і вузькому розумінні. У вузькому розумінні - це передача власне технології або технології "в чистому вигляді", а в широкому - передача матеріалізованої технології. Технологія в

чистому вигляді - це методи і техніка виробництва товарів і надання послуг. Матеріалізована технологія - це машини і обладнання. Передача технології об'єднує обидва поняття.

Міжнародні організації розглядають міжнародну передачу технології не як разовий захід, а як тривалий процес, що містить:

- відбір і придбання технології;
- адаптацію і освоєння придбаної технології;
- розвиток місцевих можливостей удосконалення технології з урахуванням особливостей національної економіки.

Технологія передається способами, які можна поділити на некомерційні і комерційні.

Способи некомерційної передачі технології:

- надання науково-технічної інформації, тобто поширення відомостей про технології через літературні джерела, патенти, інформаційні листи, стандарти тощо;
- проведення виставок, ярмарків, конференцій, симпозіумів;
- стажування спеціалістів;
- спільні фундаментальні науково-технічні розробки.

Всі вищезазвані способи спрямовані на широкомасштабний пошук місць впровадження технології. Некомерційні способи, як правило, передують комерційним способам передачі технології.

Способи комерційної передачі технології залежно від складності реалізації можна поділити на три групи:

1. Власне передача технології:

- виконання НДДКР за замовленнями;
- ліцензування;
- інжиніринг;
- закупівля зразків техніки для імітації;
- закупівля машин і обладнання;
- лізинг машин і обладнання.

2. Спільне розроблення і використання технології;

- координація НДДКР - взаємне інформування партнерів про плани науково-технічних розробок;
- кооперування НДДКР на договірній основі;
- спільне ведення НДДКР через залучення спеціалістів для роботи за кордоном чи організацію спільного колективу розробників.

3. Промислове кооперування та спільне підприємництво:

- у формі науково-технічного виробничого кооперування - спільного розроблення і спільного виробництва продукції в різних країнах;
- у формі спільних підприємств (СП).

Усі способи передачі технології в рамках окремої угоди можуть використовуватись у будь-якому поєднанні. Технологія передається двома каналами:

- внутріфірмовим;
- міжфірмовим.

Внутріфірмовий канал - це реалізація власних науково-технічних досягнень або зарубіжних досягнень в зарубіжних філіях фірми.

Міжфірмовий - це укладання ліцензійних, зовнішньоторгових, коопераційних угод про спільне підприємництво між незалежними компаніями в різних країнах [17, с. 76].

Основою міжнародної передачі технології є проведення НДДКР. На їх виконання передові промислово розвинені країни витрачають значні кошти, зосереджуючи у себе більшу частину результатів передових наукових досліджень. Це передовсім США, Японія, ФРН, Франція, Англія. Сума витрат на НДДКР в США перевищує суму витрат для цих потреб в усіх інших перерахованих країнах, разом узятих, Країни, які не мають змоги витратити кошти на НДДКР, змушені купувати їх результати для підвищення свого економічного потенціалу.

Також міжнародна передача технології може здійснюватись у таких формах:

а) патентна угода - міжнародна торгова операція, за якою власник патенту поступається правами на використання винаходу покупцеві;

б) ліцензійна угода - міжнародна торгова операція, за якою власник винаходу дає іншій стороні дозвіл на його використання в певних межах;

в) ноу-хау - передача технічного досвіду і секретів виробництва, використання яких забезпечує певні переваги в досягненні його кінцевої мети;

г) угода на інжиніринг - це угода на інженерно-консультаційні послуги покупцю для реалізації технічного проекту. Вони охоплюють широкий комплекс заходів з підготовки техніко-економічного обґрунтування проектів, проведення науково-дослідних робіт, здійснення консультацій, нагляду, випробовування тощо;

д) франчайзинг - це надання великою "батьківською" фірмою права дрібній фірмі вести протягом певного періоду свою справу під її опікою та, використовуючи її обладнання, реалізовувати через неї свою продукцію. [3, с. 279-285].

Отже, найважливішою тенденцією останніх десятиліть став розвиток науково-технічних зв'язків між країнами і їх компаніями, концентруються в окремих країнах і групах країн. У зв'язку з цим зростає доля товарів і послуг, що носять глобальний характер, а держави, стаючи учасниками вертикальної інтеграції, конкурують спостерігається інтернаціоналізація досліджень, розробок і наукомісткого виробництва. Реалізація великих науково-дослідних проектів зважаючи на їх складність, тривалість і високою вартістю не завжди можливою у рамках однієї держави. В умовах сучасної конкуренції на наукомістких ринках виграють країни, регіони, підприємства, які не лише мають інноваційний потенціал, але і грамотно його використовують, тобто перетворюють результати НДДКР в конкурентоспроможну продукцію. Високотехнологічне виробництво більшою мірою формується навколо так званих глобальних ланцюжків

цінностей, розвиток яких в останні два десятиліття помітно трансформував характер світової економіки.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ЇХ ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

3.1. Правове регулювання інновацій в Україні

На теперешній час, на міжнародному і міждержавному рівні інноваційна діяльність України регулюється понад 200 нормативними актами.

Закон України «Про науку і науково-технічну політику у сфері науки і науково-технічної діяльності» даного закону стало основою Постанови «Про стан науки і науково-технічної діяльності».

Постанова послужив новим етапом у розвитку правових та фінансових аспектів [66].

Щодо науково-промислового комплексу, були проведені зміни в роботі та механізмі управління науково-дослідними інститутами.

На сьогодні, до основоположних законодавчих актів, які регулюють наукову діяльність,

включаються:

1. Закон України «Про науку і науково-технічну діяльність» [80, с. 34-60] на основі яких має будуватися вся нормація, що регулює наукову діяльність.

держав

ні», за стратегічними пріоритетними на-
діяльност ні на 2003–2013 рр. визначалися
середньо строкові пріоритетн діяльності загально-
державного рівня.

» регламентує реалізацію проектів із розроб-
діяльності, освоєнню
нових видів конкурентоспроможн , закріпленню на зовнішніх
ринках.

Велика роль у налагодженні правового механізму підтримки
інноваційних процесів належить підзаконним актам (укази Президента країни,
постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти Міністерства
освіти і науки України, молоді та спорту України та інших міністерств і
відомств). До них, зокрема, належать Указ Президента України “Про рішення
Ради національної безпеки і оборони України”, “Про невідкладні заходи щодо
виводу з кризового стану науково-технологічної сфери і створення умов для
переходу економіки на інноваційну модель розвитку” [19; 21; 23, с. 2-14].

ни «
комерціалізацію результатів наукових
досліджень
ну ді
снюється з метою

; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізацію довгострокових науково-технічних п

, признач для поліпшення соціального і екологічного становища [20].

з метою виконання довгострокових науково-технічних програм з тривалими строками окупності витрат і впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництво та інші сфери суспільного життя (1, ст. 325).

Велика роль у налагодженні правового механізму підтримки інноваційних процесів належить підзаконним актам (укази Президента країни, постанови Кабінету Міністрів України, нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки України, молоді та спорту України та інших міністерств і відомств). До них, зокрема, належать Указ Президента України “Про рішення Ради національної безпеки і оборони України”, “Про невідкладні заходи щодо виводу з кризового стану науково-технологічної сфери і створення умов для переходу економіки на інноваційну модель розвитку” [19; 21; 23, с. 2-14].

більш

я

ською мовою, наведені еквіваленти на німе ському, французькому мовах. За прийняття джан, Вірменія, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Мо на. Поки не приєдналися до нього Грузія, Росія, Узбекистан.

Х визначення:

технологічна інновація, продуктова інновація -
на інновація, соціальна інновація, економічна інновація,
інновація послуг [18, с. 3-14].

- діяльності не
проясняє ситуацію. Затверджується,

- діяльності
віднесені роботи з науково-методичного, патентно-ліцен
технічному забезпе

застосування результатів». Так
само є присутнім прагнення підняти ну діяльність на рівень роботи
не просто з нововведеннями, а з об'єктами інтелектуально власності. Однак
цьому заважає ряд обставин. Насамперед, не у всіх сферах дія
документ. Навіть
стосовно до виробництва більша група ноу-хау не має однозначного
нормативно-правового захисту [1, с. 130-150].

В світі діють такі найбільш відомі ефективний моделі розвитку, як
модель «8» (за сценарієм моделі «8» діє клуб країн, сформований під час
«холодної війни», який має свої унікальні досягнення і особливості, які в
Україні на даний час досягти і повторити складно). Така модель є прототипом
для країн Великої сімки. Модель «Єдиний економічний простір», характерна
для країн СНД і країн Євразії, а модель «Гармонізоване суспільство» (де в
найбільшій мірі розкривається головний актив - якісний людський капітал),
властива Скандинавським країнам, Швейцарії, Ісландії і ін. [9, с. 130-150].

В ході попередньої структурної кризи світової економіки всередині 70-х -
початку 80-х років в результаті аналізу її причин був встановлений зв'язок
великих депресій, що періодично відбуваються, і довгих хвиль економічної
кон'юнктури відкритих М. Кондратеевим, з глибокими зрушеннями в

технологічній структурі економіки. Тоді Г. Меншем була виведена формула антикризової політики: нововведення долають депресію. Вона підтверджена аналізом статистики інноваційної активності за останні 150 років [6, с. 417-423].

Багатьма дослідниками було переконливо показано, що вихід з депресій, обумовлених структурними кризами світової економіки, завжди супроводжувався різким підвищенням інноваційної активності. Теорія довгих хвиль в економіці доводить, що вихід із нинішньої економічної кризи буде зв'язаний з різким підйомом інноваційної активності і становленням нового технологічного устрою. З цього виходить, що найефективнішою антикризовою мірою було б кардинальне збільшення фінансування науково дослідницької галузі і світове стимулювання інноваційної активності [8, с. 21-24].

Україна, яка в кінці 80-х років мала одну з найкращих стартових умов для країн цієї групи, постійно втрачає переваги своєї високотехнологічної економіки, фундаментальної науки, передової освіти, якісного людського капіталу. За останні роки вона впала в рейтинговій таблиці по стійкому розвитку з 47-го місця в 2005 році до 66-го в 2008 р.; по якості життя - до 88 місця в 2018 р. [7; с. 200-230].

одержанню власного інтелектуального продукту.

ни.

Дуже важливим для ни є процес, його

яка визна

політики є створення конкурентного середовища, реалізація програ у пріоритетні галузі та програми [27, с. 171-183].

більш потрібно суспільству - . Пр

Він не
направляється у високотехнологічні наукомісткі галузі виро

у капіталовкладеннях у ці галузі, бо для
нього головна проблема пол
ні свого власного кінцевого продукту [30, с. 160-180].

сфери -

розвиток науком

економічного розвитку, яка формується, вихо

економіки.

В Україні інноваційна інфраструктура ще недостатньо розвинена, не

охоплює всі ланки інноваційного процесу і не має системного підходу до забезпечення відповідними послугами у сфері інноваційної діяльності. Конкурентоспроможність українських компаній у майбутньому, знаходиться залежно від наукових досліджень уже сьогодні. Процеси, які відбуваються в українській економіці, створюють додаткові умови для конкурентоспроможності компаній та їх продукції. На даному етапі є недостатнім швидке реагування на ринкові тенденції, що постійно змінюються, проте використання нових технологій, їх упровадження, стратегічна та інноваційна співпраця мають стати основними елементами підґрунтя для побудови ефективної та високотехнологічної економіки. Інноваційна політика являє собою цілісний підхід, який базується одночасно на створенні та на практичному використанні знань і при якому основне значення має комерційна віддача від нових технологій. Розробка інноваційної політики для України є особливо актуальною проблемою, оскільки показники наукомісткості більшості вітчизняної промисловості суттєво нижчі, ніж у країнах ЄС та США, незважаючи на високий науковий потенціал.

Сучасна економічна ситуація в Україні характеризується низьким рівнем використання наукових знань, вкрай повільним нарощуванням інноваційного виробництва. І це незважаючи на те, що Україна належить до восьми держав світу, що мають необхідний науково-технічний потенціал для створення й виробництва найсучасніших моделей авіаційної техніки, входить до десятки найбільших суднобудівних держав світу, а вітчизняна продукція машинобудування займає одне з провідних місць у Європі, за загальним рівнем інноваційної активності Україна значно відстає від країн Європейського Союзу. Причиною цього є цілий комплекс проблем різного характеру, який склався історично і посилюється за останні роки серйозною політичною нестабільністю [40, с. 63-69].

Протягом останніх 5 років відбувався спад інноваційної активності держави. Порівнюючи 2013 та 2017 роки видно, що за цей період загальна сума витрат на інноваційну діяльність зменшилась вдвічі. Таке зменшення

відбулося за рахунок скорочення майже всіх статей витрат: витрати на придбання нових технологій - в 2013 та в 2017 роках становили 141,6 млн. грн. та 47,2 млн. грн. Відповідно.

Для більш повноцінного аналізу інноваційної діяльності України необхідно розглянути джерела її фінансування, та динаміку їх зміни [45, с. 117-121].

Враховуючи серйозний (навіть незважаючи на масштабний відтік інтелекту за кордон) науковий потенціал та обсяги патентування винаходів, першою головною проблемою, яка перешкоджає впровадженню результатів НДДКР у виробництво є відсутність стимулів. Якщо за кордоном їх роль відіграють жорстка конкуренція, обов'язкові державні стандарти (наприклад, на екологічні параметри продукції), необхідність економії енергоресурсів, то в Україні єдиним стимулом був і залишається непевний шанс продати винахід за кордон [46, с. 96-99].

Необхідно відмітити й інший аспект цієї проблеми – відсутність стимулів у самих підприємців. По-перше, якщо на Заході об'єкти інтелектуальної власності є невід'ємною частиною капіталу фірми, то в Україні взагалі відсутній налагоджений стандартизований механізм її оцінки. Та навіть якщо вони і враховуються, то складають дуже невелику питому вагу від загальної вартості фірми. По друге, абсолютна більшість українських підприємців (незалежно від сфери діяльності) абсолютно не зацікавлена у довгострокових проектах. Через значний ризик неповернення коштів (внаслідок погіршення інвестиційного клімату в державі), вони вкладають гроші лише у ті винаходи, які окупаються через 3, максимум 5 років. Напротивагу цьому, західний інвестор переймається не лише поверненням грошей, а й соціальним ефектом від даного капіталовкладення. [50, с. 50-55].

В разі, якщо підприємство має наміри вкласти гроші у власний розвиток, то цьому перешкоджає брак доступних кредитів. У тих же країнах Європейського Союзу, наприклад, цю перешкоду долають заохоченням купівлі сільськогосподарської техніки у кредит в формі щомісячних субсидій.

Якщо ж говорити про цю проблему в цілому, то і українським, і іноземним виробникам заважає відсутність фондового ринку, як джерела капіталу та інструмента інвестування.

Отже, можна узагальнити, що сьогодні в Україні існують наступні проблеми, що стримують розвиток інноваційної активності вітчизняних підприємств [53, с. 140-170]:

- відсутність науково-методологічної бази формування науково - технологічної сфери;
- відсутність системності у здійснюваних державою заходах щодо реалізації інноваційного потенціалу національної економіки;
- державне управління інноваційної діяльності здійснюється без чітко сформульованої стратегії науково-технологічного та інноваційного розвитку, послідовної та виваженої зовнішньої та внутрішньої економічної політики;
- відсутність дієвої системи пріоритетів розвитку науково-технологічної сфери;
- державне управління інноваційною діяльністю забезпечується за галузевим принципом;
- нескоординованість дій суб'єктів інноваційної діяльності;
- недостатність фінансових ресурсів для забезпечення наукових досліджень та впровадження інноваційних розробок;
- інноваційна сфера нашої країни і досі не стала по-справжньому привабливою для вітчизняних та іноземних інвесторів [61, с. 300-332].

Отже, перехід економіки України на інноваційні рельси вимагає стимулювання інноваційних процесів, прискорення просування нововведень в усіх її секторах. І українська наука, і венчурний бізнес потребують розвинутої інфраструктури для розробки та комерціалізації наукових ідей прикладного значення. Створення відповідної інфраструктури потребує таких дій:

1. Впровадження Закону України «Про інноваційну діяльність» в частині пільгового оподаткування інноваційної діяльності, внесення змін до цього закону для вдосконалення процедури здійснення експертизи та державної

реєстрації інноваційних проектів, умов надання підприємствам статусу інноваційного тощо.

2. Розбудова сучасної інфраструктури інноваційної діяльності, яка здійснювала б фінансовий, інформаційний, консалтинговий, маркетинговий та інші види підтримки інноваційних проектів. Основними завданнями на цьому шляху є:

- дальший розвиток мережі інноваційних структур, у т.ч. технологічних парків, бізнес–інкубаторів тощо;
- формування і законодавче закріплення державної політики підтримки інноваційного розвитку регіонів;
- передбачення коштів у місцевих бюджетах на підтримку інноваційної діяльності;
- запровадження механізму кон’юнктурних досліджень на науково–технологічну та інноваційну продукцію;
- запровадження державного замовлення на інноваційну продукцію;
- розробка, узгодження та реалізація програм інноваційного розвитку регіонів.

3. Удосконалення нормативно–правової бази щодо регулювання інноваційної діяльності, основним завданням якої має стати розробка пропозицій щодо реструктуризації підприємств зі створенням вертикальних та горизонтальних холдингових компаній, фінансово промислових груп та інших інноваційно–виробничих об’єднань відповідно до галузевої специфіки інноваційної діяльності.

4. Розвиток науково–технічного потенціалу та кадрового забезпечення інноваційної діяльності. Основними завданнями у цьому напрямі мають стати:

- розвиток системи професійної підготовки та перепідготовки, підвищення кваліфікації та післядипломного навчання спеціалістів у науковій та науково–технологічній сфері;

– забезпечення загальних обсягів бюджетного фінансування науки на рівні вимог Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» – 1,7 % ВВП;

– запровадження системи атестації спеціалістів у сфері інноваційної діяльності.

5. Створення механізмів переорієнтації інвестиційних потоків до високотехнологічних сфер виробництва, а саме: запровадження пільгового довгострокового кредитування учасників інноваційного процесу шляхом створення державних та комунальних фінансово-кредитних установ, економічного стимулювання комерційних банків з цих питань.

6. Створення та розвиток Державного банку реконструкції та розвитку з метою інституційного забезпечення надання та супроводу цільових кредитів під інвестиційні проекти інноваційного спрямування на пільгових умовах та з майновими гарантіями їхнього цільового використання.

3.2. Імплементация міжнародних правових норм в законодавстві України та пропозиції щодо його вдосконалення

Міжнародне публічне право впливає на суспільні відносини передусім через процес правового регулювання, через динамічний процес здійснення своїх норм, забезпечення справжнього впливу міжнародно-правових норм на суспільне життя є можливим лише за умови прояву реального змісту регулятивних властивостей відповідних норм через процес їх реалізації. У такому випадку здійснення або реалізація — це практичне втілення міжнародно-правових норм у фактичній діяльності суб'єктів міжнародного права.

Імплементация міжнародно-правових норм — це сукупність цілеспрямованих організаційно-правових та інституційних заходів, що здійснюються державами індивідуально, колективно чи в рамках міжнародних організацій і спрямовані на реалізацію ними прийнятих на себе міжнародно-правових зобов'язань.

Необхідно зауважити, що імплементація як процес виконання державою міжнародно-правових норм, відбувається не лише на стадії нормотворчості, а й на стадії реалізації, в тому числі і застосування права

В на знаходиться в достатньо складному м, є досить багато таких характеристик, які на даному етапі розвитку складно підвищити до задовільного рівня.

нами Європе

European Innovation Scoreboard. Аналіз підходів European Innovation Scoreboard дозволяє виділити, що на сьогоднішній день ного розвитку відповідає рівню х приєднання до ЄС.

системи Ра-

сфері.

сфери предст

ни «Про державні цільові програми», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» [72, с. 40-45].

Для порівняння звернемо увагу на особливості політики виконання державах ЄС:

1. Чітке визначення характер.
2. Можливість співпраці в сфері ведення бізнесу та управління у відкритих або в так званих «напіввідкритих» програмах. підтримки та фінансування у пріоритетних галузях економі них і наукових проектів з пріоритетними напрямками розвитку науки та техніки.
3. Програми є взаємодоповнюючими та взаємопов'язаними.

5. Чітке визначення трива

бюджету [66].

В 2014 р. важливою подією стало підписання асоціації між Україною та Європейським Союзом. Угода про асоціацію між Україною та ЄС готувалась відповідно до законодавчо закріплених пріоритетів зовнішньої політики України: Стратегії інтеграції України до ЄС (1998), Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (1994), інших документів, які разом визначали пріоритети європейського напрямку розвитку України та передбачали створення інституційних інструментів реалізації цих пріоритетів.

Стратегія інтеграції України до ЄС також базувалась на позиції та стратегії ЄС щодо України (1994, 1999), інших рішеннях Ради ЄС щодо України.

Стратегія інтеграції України до ЄС визначала основні пріоритети діяльності органів виконавчої влади щодо створення передумов набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі та входження України до європейського політичного (в тому числі у сфері зовнішньої політики і політики безпеки), інформаційного, економічного і правового простору. Отримання статусу асоційованого члена ЄС визначалось цією стратегією як головний зовнішньополітичний пріоритет України у середньостроковому вимірі.

нами ЄС. на потенція
 ською економічною комісією ООН, зазначено, що між інвестиціями
 в науково-зале діяльності (досить рідко з цим справляється
 одна організація). , орган -

повинні розвиватися
, в першу чергу, не для себе, а для розвитку регіону
та п економіки [58, с. 206-213].

х права. Також зміни спря
цього закону використовувалися прин-
я- Доула (1980 р.), які допомагають організаціям домагати-
ся права
власності, повністю або частково створені із залученням коштів державного
бюджету [62, с. 200-230].

Важливим аспектом є співпраця науково- та
бізнесу. Фонд цивільних
діяльності він започаткував, окрім
фінансування суто науково-дослідних проектів, так звані «спеціальні
програми». Серед них – програми “Перші кроки до ринку” та «Н

ними компаніями США і науковцями та
інженерами України. Гранти за цими пр
н-реципієнтів
розпочати спільну роботу. Як правило, відібрані проекти дозволяють оцінити
можливості, пер

них досліджень і розробок [77, с. 89-95].

Нова ініціатива з просування на зовнішні ринки науково-технічн

власності підготовки та оформлення контрактів тощо.

ни ще досі

є вж

— Чорноморського економічного співробітництва [74, с. 89-105].

Перші кроки в цьому напрямі були зроблені НАН

няття нових науково-технічних розробок. Так у 2004 році було створено два таких спільних центри: В'єтнамсько-У

академі

сько-У

НСЬ

(KITECH) Республіки Корея. Ба

ни в м. Цзясин (КНР).

-

ни

ідеоло

в суспільстві.

. Винятки становлять вина-
х складові, які є державною таємницею. Після двомісячного
очікування організація отримує відповідь про обмеження права власності. Са-
ме поправки про право власності і повинні бути основними змінами в Законі,
спробою скороти ого впровад-

Всі зміни в законі необхідно повністю впровадити у

необхідно накопичувати знання для придбання максималь-
сфері.

Криза національної ідеології і стратегії розвитку України, яка
затягнулася, може зіграти і позитивну роль. Це роль «чистої сторінки», яка дає
шанс Україні використовувати краще з створеного світовою спільнотою. А це
досвід гармонізованого, стійкого розвитку суспільства, в якому добробут

людей, довкілля, природні ресурси і людський капітал, втілений в досягненнях науки, освіти, передових технологіях і високих моральних цінностей, є категоріями нероздільними, рівнозначними, взаємодоповнюючими і збагачуючими один одного [53, с. 263-268].

аналіз законодавчого регулювання і

діяльності відповідно до положень “Керівництва Осло”. Це збільшить інформативність і порівнянність національних статистичних досліджень відповідно до міжнародних стандартів.

підприємства чи економіки загалом на рівні

Крім то

ні повинні стосуватися усіх складових інно ності [58, с. 206-213].

Що до спроби
 них мереж то вони були невдалими. Основними
 причинами цього були: недостатня кількість завершених конкурентних
 розробок, представлених у зрозумілому для міжнародних інвесторів вигляді

ними мережами як
 одержувачами технологічних запитів: а

партнера, не роз
 ного
 основі.

можливості, слід відзначити також низку інших:

—
 сфері через запрошення консультантів;

—
 діяльністю; сп
 ною

для університетських співробітників;

—
 собою, так і налаг
 між
 нах ЄС;

—
 нах ЄС за рахунок
 спрощення і скорочення у часі процедури пошуку партнерів, можливість
 ному просторі;

—

та дослідних установ, спрощення пошуку для підприємств
но активних підприємств до мережі EEN дасть змогу розв'язати
проблему розриву між виконавцями науково-дослідних робіт та
комерціалізац роботи [48].

Водночас

нами – членами ЄС:

– _____ нського
законодавства загальнозживаним у ЄС н

нських ВНЗ та дослідницьких установах;

– брак досв

відпові

є суттєвою перешкодою;

пр

них

мереж певною мірою стриму
них проектів;

ною та ЄС розвиваються більш-

нами завжди передує інтенсивна академічна співпраця, навіть налагодження контактів на особистому рівні [52, с. 70-75].

Для подолання існуючих проблем і бар'єрів держава повинна допомогти підприємствам стати інноваційно активними через забезпечення макроекономічної стабільності, створення дружнього до інноваторів податкового режиму, інфраструктури фінансового ринку; а також впровадження стимулів для безперешкодного руху знань і технологій через захист інтелектуальної власності, створення доступних інформаційних мереж, диверсифіковану багатоканальну систему навчання, для цього важливо:

- забезпечити чітке розмежування повноважень між міністерствами та відомствами при посиленні їх відповідальності за технологічний розвиток, підвищення рівня інновативності, завоювання ринків, ефективність використання інвестицій;
- запровадити систематичне розроблення та оновлення довгострокових прогнозів науково–технологічного розвитку;
- визначити прийнятні для сучасного стану української економіки і адаптувати бізнес–моделі запровадження промислових інновацій (формування виробничих мереж і кластерів підприємств, стимулювання кооперації великих, середніх та малих підприємств, промислово–фінансових груп тощо);
- сприяти зменшенню бюрократичних перепон для розвитку наукомістких виробництв та послуг, запровадженню міжнародної системи сертифікації;
- поглибити інтеграцію України в європейський науково-технологічний простір через організацію цивілізованого трансферу технологій, приведення норм українського законодавства у відповідність до міжнародної Угоди про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS) згідно із вимогою СОР.

Інфраструктура інноваційної системи ще перебуває у процесі свого становлення. Найголовнішими завданнями в контексті розбудови економіки знань є:

- формування міжрегіонального інноваційного ринку (створення центрів високих технологій, реструктуризація науково-дослідних та проектних інститутів в інжинірингові фірми з комерційною інфраструктурою);
- диверсифікація механізмів фінансової підтримки (венчурного фінансування високоризикових проектів; системи державного й приватного страхування інноваційних ризиків; лізингу наукоємного та унікального обладнання; удосконалення системи експертизи технологій, ноу-хау);
- законодавче врегулювання сфери інтелектуальної власності.

Невід’ємною складовою економіки знань є динамічна інформаційна інфраструктура та конкурентний інформаційний сектор. Найпершими завданнями для їх розвитку мають стати:

- стимулювання внутрішнього попиту на продукцію цього сектору через повноцінне фінансування програм у сфері інформатизації;
- перехід від експорту інтелектуальної сировини до продажу високотехнологічних інформаційно-комунікаційних продуктів;
- виховання елітних кадрів, особливо для галузей високих технологій.

Розбудова інноваційно-інформаційної економіки, неоекономіки обумовлює підвищенні вимоги до інформаційної системи, зокрема:

- забезпечення широкого доступу населення, бізнесу та науки до інформаційних мереж, збільшення рівня покриття території зв’язком, кабельним телебаченням;
- створення конкурентного ринку Інтернет-послуг на всій території країни;
- забезпечення безперешкодного доступу науковців до світових баз знань із нових технологій, зареєстрованих патентів та ліцензій, друкованих наукових робіт, створення україномовних Інтернет – порталів для науковців;
- завершення формування законодавчої бази для електронної комерції;

– упровадження електронного уряду як засобу інтерактивного спілкування громадськості з державними інституціями.

Таким чином, виявлено тенденції та перспективи розвитку міждержавного співробітництва в інноваційній сфері. Одним із пріоритетних напрямів є імплементація міжнародних правових норм в законодавство України, що призведе до активного залученням фахівців з різних сфер науки та промисловості.

Визначені певні перспективні напрями

діяльності відповідно до положень “Керівництва Осло”. Це збільшить інформативність і порівнянність національних статистичних досліджень відповідно до міжнародних стандартів. Запропоновано,

, створених за

нах ЄС.

ВИСНОВКИ

За результатами дослідження «Міждержавне співробітництво держав в інноваційній сфері» сформульовані наступні висновки та пропозиції:

1. Встановлено основні історичні етапи розвитку понятійного апарату в інноваційній сфері, зокрема, уточнено поняття «інновація», виділено основні види інновацій та їх наукова класифікація. Зазначено, що визначальними властивостями інновацій є їх новизна, економічна обґрунтованість, соціальна значимість, що відповідає запитам суспільства і глобалізаційним ринкам та виступає предметом міжнародно-правового регулювання міждержавного співробітництва держав.

2.

нах, які є світовими лідерами з запровадження інновацій,

а також є стратегічними партнерами У

ного розвитку, що були сформовані історично та набуті в процесі реалізації них стратегій, програм та ін.

3. Розглянуті найбільш важливі міжнародні конвенції, акти, угоди, концепції, програми, що вважаються міжнародно-правовими стандартами співробітництва держав в інноваційній сфері, н СНД, співпраці держав-учасниць СНД, Стратегію економічного розвитку Співдружності Незалежних Держав, Директиву No ського парламенту і Ради ЄС про гармонізацію деяких аспектів авторських і суміжних прав в і ному суспільстві,

сфері та інші.

4. Обґрунтовано виділені

РП 6, СІР, Центри передачі інновацій IRC, EUREKA, INTAS

дослідницького ського

5. Виявлено тенденції та перспективи розвитку міждержавного співробітництва в інноваційній сфері. Одним із пріоритетних напрямів є імплементація міжнародних правових норм в законодавство України, що призведе до активного за

ні.

Діяльність сфері повинна виконуватися на двохрівнях: 1) н СНД.

внутрішньому–

сфері; 2) зовнішньому– на рівні групи іноземних експертів науки, підприємств.

6. Виявлено тенденції та перспективи розвитку міждержавного співробітництва в інноваційній сфері. Одним із пріоритетних напрямів є імплементація міжнародних правових норм в законодавство України, що призведе до активного залучення фахівців з різних сфер науки та промисловості. Визначені певні перспективні напрями

діяльності відповідно до положень “Керівництва Осло”. Це збільшить інформативність і порівнянність національних статистичних досліджень відповідно до міжнародних стандартів. Запропоновано,

ко

нах ЄС, зокрема необхідністю переходу від «простого» оприлюднення даних до ад

ними колегами у

нах ЄС,

але мають у них потребу.

7. Аргументовано, що ефективне міждержавне співробітництво дер

на світових ринках.

ДОДАТОК А

Особливості інноваційної діяльності США, які сприяють її активізації

Особливості	Характеристика
Концентрація фундаментальних і прикладних НДДКР в університетах	Університети, окрім володіння власними значними ресурсами, ведуть НДДКР, що фінансуються державою, задіюють можливості трансферу технологій за допомогою організацій венчурного фінансування.
Розвинута система науково-дослідних організацій	Функціонують державні лабораторії, великі інститути, що спеціалізуються на окремих прикладних - дослідженнях, а також "фабрики думок" – дослідницькі центри, що об'єднують зусилля експертів для розробки специфічних наукових проблем.
Активна діяльність інноваційних кластерів і техногічних парків	Покликана стимулювати науково-дослідні організації і бізнес до розробки і комерціалізації інновацій. Спрямована на зосередження на певній території спеціалізованих, пов'язаних технологічним ланцюжком: а) організацій, які ведуть НДДКР; б) наукомісткого виробництва; в) постачальників.
Законодавчі ініціативи	Підвищення комерційної значущості досліджень, які проводяться в університетах і державних науково-дослідницьких організаціях. У 1980 році був ухвалений закон Бея-Доула, спрямований на стимулювання розробників до комерціалізації інновацій, утворення підприємств, продажу ліцензій.
Федеральні програми, направ-	Державні програми, спрямовані на сприяння фінансуванню НІОКР, що ведуться

<p>лені на сприяння фінансуванню НДДКР підприємств (частково фінансуються з федерального бюджету на науково-дослідну діяльність)</p>	<p>підприємствами (з 1950х рр.). Основними трьома програмами, у рамках яких здійснюється фінансування малих інноваційних підприємств, є: а) програма створення компаній інвестування малих підприємств (SBIC); б) програма трансферу технологій малих підприємств (STTR), спрямована на розширення можливостей державного фінансування НДДКР і створення спільних підприємств на базі малого бізнесу і некомерційних дослідницьких інститутів; в) програма інноваційних досліджень малих підприємств (SBIR), спрямована на підвищення ролі малих інноваційних підприємств у фінансованих державою НДДКР, створення стимулів до участі малих підприємств в дослідженнях (за рахунок надання грантів), що мають комерційний потенціал, в цілому на розвиток технологічного малого бізнесу.</p>
<p>Венчурне фінансування</p>	<p>Визнання значущості венчурного фінансування для активізації інноваційної діяльності знайшло відображення в тому, що стимулювання діяльності венчурних організацій здійснюється з 1950-х рр. В науковій літературі визнається точка зору, згідно якої зростання в області венчурного фінансування пов'язане з розвиненістю фондових ринків.</p>
<p>Розвиток міжнародного співробітництва в інноваційній</p>	<p>У зв'язку із зростанням в останні роки значущості питань науки і техніки міжнародного рівня, а також зі зростанням активності участі приватного і державного сектора в міжнародному науково-технічному</p>

діяльності	<p>співробітництві Національна наукова рада (ННС)* в ході розробки стратегічних документів як один з найбільш важливих викликів, що стоять перед США, визначив рішення проблем науково-технічної діяльності в міжнародному аспекті. ННС сформував спеціальну комісію з міжнародних питань науково-технічної діяльності для проведення оцінки їх сучасної ролі і створюваних ними потреб, а також постулював необхідність формування стратегії підтримки продуктивних зв'язків між цілями наукової і зовнішньої політики. Згідно сформованим рекомендаціям державі слід активізувати реалізацію програм співпраці, пов'язаних з оцінкою і фінансуванням міжнародних науково-технічних проектів; ННФ слід активізувати діяльність зі стимулювання потенційних інноваторів до отримання у рамках наукових грантів додаткового фінансування на меті залучення зарубіжних партнерів з країн, що розвиваються, сприяти діяльності усіх директоратів ННФ в розробці спеціальних планів і програм підтримки міжнародного науково-технічного співробітництва і в подальшому поширенні інформації про них серед цільових аудиторій. Федеральні агентства повинні безперервно мати в розпорядженні власні бюджети і механізми оцінки, призначені для цілей реалізації міжнародних науково-технічних проектів і програм. Відзначається, що завдяки цьому США здатні</p>
------------	---

зберегти позиції лідера в науково-технічній діяльності.

ДОДАТОК Б

Головні інструменти, створені в ЄС в цілях стимулювання інноваційного розвитку

Інструмент	Опис
Рамкові програми ЄС з розвитку наукових досліджень і технологій (програми фінансування НДДКР в цілях створення і розвитку Європейського науково-дослідного простору (ЄНДП); реалізація кожної подальшої програми здійснюється впродовж декількох років і направлена на досягнення конкретних цілей наступного етапу формування ЄНДП)	Важливою умовою реалізації проекту є створення міжнародного консорціуму; питання інноваційного співробітництва в оцінках ЄС набувають все більшу актуальність, оскільки бюджет останньої, Сьомої рамкової програми (7РП), в 13,5 разів перевищував бюджет Першої рамкової програми. З 2007 по 2011 рік учасники приблизно кожної п'ятої поданої заявки отримали фінансування. Можна зробити висновок, що: а) відповідна підтримка інноваційної діяльності дає значні результати, оскільки завдяки 7РП в розглянутий період можливість реалізації отримали більше 16 тис. проектів, середній об'єм фінансування яких склав 1,6 млн євро; б) для розвитку міжнародної інноваційної кооперації існує великий потенціал, оскільки в цей період тільки в 7РП розглянуті близько 80 тис. проектів; в) попри те, що програми реалізує ЄС, масштабну участь в ній беруть не європейські країни, особливо країни БРІКС і США.

Європейське агентство координації досліджень ("Єврика", що діє з 1985 року пан'європейская організація, створена в цілях координації інноваційної діяльності державних структур, науково-дослідних інститутів і підприємств; міжурядова ініціатива; ЄС – один з учасників)

Першочерговим завданням при створенні "Єврики" стало скорочення відставання країн Західної Європи від США і Японії в науково-технічній сфері. Сьогодні вона покликана забезпечити:

1) незалежність Європи в ключових наукових сферах; 2) розвиток співпраці європейських країн в науковій і виробничій сферах;

3) мобілізацію фінансових ресурсів;

4) створення сприятливих умов для інноваційного розвитку і консолідації європейського ринку. Важливим моментом є той факт, що в "Євриці" не проводяться дослідження у військових цілях. Крім того, організація вживає заходи для:

а) ухвалення рішення проте, проекти в якій області повинні отримати підтримку, з урахуванням думки самих розробників;

б) створення мереж компаній, що раніше не контактували між собою, що також сприяють формуванню кластерів. У цьому контексті значення "Єврики" на європейському рівні як інструменту інноваційної кооперації зростає.

Суб'єкти інноваційної діяльності, що не зуміли знайти потенційних партнерів на національному рівні, дістають можливість встановлювати контакти із за-интересованими сторонами. За двадцять

	<p>п'ять років в "Евриці" було реалізовано 4198 міжнародних інноваційних проектів. Загальна сума фінансування цих проектів склала 29,738 млрд. євро [1].</p> <p>В сукупності це привело до створення цілого ряду передових технологій, приміром, телебачення високої чіткості HDTV.</p>
<p>Програма європейської співпраці в області наукових і технічних досліджень ("КОСТ", яка діяла з 1971 року європейська міждержавна структура з метою розвитку науково-технічного співробітництва)</p> <p>а)</p>	<p>"КОСТ" можна визначити як сукупність угод, укладених європейськими країнами між собою і з ЄС.</p> <p>Проекти "КОСТ" спрямовані на підтримку міжнародних інноваційних проектів, що фінансуються за рахунок країн, що беруть участь. Програмою покриваються витрати на "нетворкінг", тобто встановлення ділових зв'язків. Сюди відносяться витрати на організацію різних заходів (конференцій і т. д.), коротко-термінового обміну науковими кадрами, публікаціями, поширенню результатів проекту. Важливим завданням є підтримка мобільності учених. У "КОСТ" щорічно підтримуються більше 200 великих проектів, простежується тенденція їх щорічного збільшення.</p>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бажал Ю.М. Економічна теорія технологічних змін: навч. посіб. / Ю.М. Бажал – К.: Заповіт, 1996. – 240 с.
2. Белова - сфери [Текст] / А. В. Белова // Бал-регіон. – 2012. – № 4. – С. 137–149.
3. Белякова деятельности как фак-государ акаде-университет экономики и права). – 2010. – № 5. – С. 279–285.
4. Білоброва І.О Проблеми мотивації інноваційної діяльності: Світова практика та українські реалії [Електронний ресурс] /І. О. Білоброва // Економічні науки – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/14229/1-Bilobrova.pdf?sequence=1>
5. - мови / за ред. - в, Ірпінь: Перун, 2005. – 1728 с.
6. Воронкова В.Г Теоретичні засади управління інноваційним процесом в Україні / Вісник Національного університету «Львівська політехніка. Проблеми економіки та управління», № 628.- 2008.- С. 417423.
7. - ни /

М. В. Гаман. – К. : Видавництво НАДУ, 2008. – 386 с.

8. Ганечко І. Проблеми розвитку інновацій в Україні // І. Ганечко // Економіка. - 2011. - № 5. - с. 21 - 24.

9. Горбулін В. П. Державне упра -

ську і євроатлантичну інтеграцію / В. П. Горбулін – К. : ДП „«НВЦ»

Євроатлантикінформ”, 2010. – 272 с.

10. Годовые отчеты КОСТ [Электр ресурс]. – Режим доступа: <http://www.cost.eu/library/publications>

11.

ни (ВВР), 2003, N 18, N 19- 20, N 21-22, ст.144)

12. Государство и рынок: механизмы и методы регулирования в условиях перехода к инновацион- ному развитию [Текст] : колл. монография в 2-х т. / под ред. д.э.н., проф. С. А. Дятлова, д.э.н., проф. Д. Ю. Миропольского, д.э.н., проф. В. А. Плотникова. – СПб. : Астерион, 2010. – Т. 1. – 710 с.

13. Давила Т. Работающая инновация: Как управлять ею, измерять её и извлекать из неё выгоду //Т. Давила, М. Эпштейн, Р. Шелтон; пер. с англ.

Т.Ф. Козицкой. – Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. – 320 с.

14. Державна служба статистики України: статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

15. Економічні проблеми ХХІ століття: міжнародний та український виміри / За ред. С.І. Юрія, Є.В. Савельєва.- К.: Знання, 2007.- 595 с.

16.

ні: етапи становлення і проблеми розвитку: зб. наук.

пр. / відп. ред.

О. Є. Кузьмін. – Л.: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2009. – 564 с.

17. Задумкин, К. А. Международное научно-техническое сотрудничество: сущность, содержание и формы [Текст] / К. А. Задумкин, С. В. Терехова //

Проблемы развития территории. – 2009. – No 1. – С. 22–30.

18.

цев // Мировая экономика и международные отношения. – 2010. – No 12. – С. 3–14.

19.

ни «Про державні цільові програми» No 433 від 16 січня 2003 р. // В ни. – 2004. – No 25. – 235 с.

20.

ни (ВВР), No 40-IV от 04.07.2002 р.

21.

ни (ВВР), 1991, N 47, ст.646.

22. Инновации: теория, механизм, государственное регулирование. Учебное пособие/Под ред. Ю.В. Яковца. – М.:Изд-во РАГС, 2000, - 237 с.

23.

. Аналітична доповідь центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2009. – No 7. – С. 2–14.

24.

ни / О.І. Волков, М.П. Денисенко, А.П. Гречан та ін.; Під ред. проф. О.І. Волкова, проф. М.П. Денисенка. – К.: КНТ, 2006. -648 с.

25.

овенко, Р. Каменев // Бизнес. – 2011. – No 34. – С. 44–55.

26. Казанцев, А. К. Региональные научно-технологические комплексы России: индикаторы оценки и методика сравнительного анализа [Текст] /

27.

- бюллетень ЦИСН. – 2009. – No 1. – С. 3–

74.

27.

[Текст] / В. О. Калятин, В. Б. Наумов, Т. С. Никифоров-журнал. – 2011. – No 1. – С. 171–183.

28.

деятельности в промышленном секторе [Текст] / Н. В. Климова, Н. В. Ларина

// Фундаментальные исследования. – 2014. – No 6-7. – С. 1442–1446.

29. деятельности: обобщение зарубежного опыта [Текст] / Н. В. Ключкова, В. О. Бердичевская // Вестник Ивановского государственного энергетического университета. – 2012. – No 1. – С. 78–82.

30. картины прогресса человеческого разума / пер. с франц. – М.: Соцэкгиз, 1936. – 265 с.

31. стоимости в современной экономике [Электронный ресурс]: сетевое издание Центра исследований перспектив «Перспективы». – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/oykumena/ekdom/globalnyje_cepochki_dobavlennoj_stoimosti_v_sovremennoj_ekonomike_2014-03-17.htm

32. Королев, В. И. Инновационные территориальные кластеры: зарубежные условия [Текст] / В. И. Королев // вестник. – 2013. – No 11. – С. 20–27

33. ни. – 2010. – No 1. – С. 67–70.

34. орова Т. В. Инвестиционная орова. - К. : ЦУЛ, 2003. - 376 с.

35. на деятельности в России и зарубежных странах [Текст] / Э. И. М на журнал. – 2011. – No 36. – С. 27.

36. стандарт ГОСТ 31279-2004 «Инновационная деятельность. Термины и определения». Издание официальное. Минск, Госстандарт Республики Беларусь, 2005.

37. Міжурядова організація "Міжнародний науковий і технологічний Центр". Офіційний сайт. URL: [istc.ru / istc / istc.nsf / fa_MamPageMnltiLang? OpenForm & lang = Rus](http://istc.ru/istc/istc.nsf/fa_MamPageMnltiLang?OpenForm&lang=Rus) (дата звернення: 12.08.2013).
38. Микитюк П. П. А - діяльності підприємств : монографія / П. П. Микитюк. – Тернопіль : Тернограф, 2009. – 304 с.
39. на діяльність : навч. посіб. / П. П. Микитюк, Б. Г. Сенів. – К. : Центр навч. літ., 2009. –320с.
40. - интеграции [Текст] / Н. А. Навроцкая, Н. Ю. Сопилко // економіки. – 2013. – № 2. – С. 63–69.
41. Н ресурс]: N 285. 05.10.2005 р.– [Електрон. дані]. – 2007. – Режим доступу: <http://ua-info.biz/legal/baseft/ua-smwzcr.htm>.
42. Наклонов, Д. Н. Инновационное развитие государства в условиях глобализации [Текст] / Д. Н. Наклонов // Креативная экономика. – 2008. – № 6. – С. 40–46.
43. на діяльніс ні : Стат. зб. – К. : Держкомстат. 2010. – С. 7–17.
44. взгляд конференции молодых японоведов, г. Москва, 12 – 13 декабря 2013 года [Текст]. – М. я, 2013. – 280 с.
45. Павлюк М.В. Мотиваційні можливості вітчизняного законодавства у сфері інноваційної діяльності // М. В. Павлюк // Вісник Хмельницького національного університету. - 2010. - № 1. - с. 117 – 121.
46. Пенькова О.Г. Проблеми реалізації інноваційної стратегії розвитку України // О.Г. Пенькова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. - № 9. – С. 96 - 99.

47. Погрібний Д.І. Теоретичні та практичні проблеми визначення категорії «інновація»/ Погрібний Д.І. – Харків. Господарське право. – 2013. - № 2 (23).
http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/uy_2013_2_12.pdf
48. Портер М.Э. Конкуренция. / М.Э. Портер. – М.: Издательство Дом “Вильямс”, 2005. - 608 с.
49. Представництво Європейського Союзу в Росії. URL: eeas.europa.eu/delegations/russia/eu_russia/tech_financial_cooperation/index_ru.htm (дата звернення: 12.08.2013).
50. Проблеми нормативно-правового забезпечення
х вирішення: конференція; м в, 27 вересня 2017.
Відп. ред.
– університет імені Тараса Шевченка, 2017. – 188 с.
51. Региональная инновационная система: теория и практика формирования [Текст] / К. А. Задумкин, И. А. Кондаков. – Вологда: ВНКЦ ЦЭМИ РАН, 2008. – 72 с.
52. – –
– – и статистики науки”, 2010. – 107 с.
53. Рыхтик, М. И. Национальная инновационная система США: история формирования, политическая практика, стратегии развития [Текст] / М. И. Рыхтик, Е. В. Корсунская // Вестник Нижегородского университета им. Н.И. Лобачевского. – 2012. – No 6-1. – С. 263–268.
54. Санто Б. Инновация как средство экономического развития / пер. с венг. – М.: Прогресс, 1990. – 296 с.
55. Скворцов Д. І. Інновація, інноваційність та інноваційний розвиток з позиції економічної теорії/ Д.І. скворцов. – Львів. Львівський національний університет «Львівська політехніка». – 2013. – С. 309-314.

56. Тихоокеанская Азия: экономические и политические последствия глобального финансового кризиса [Текст] / отв. ред. В. Б. Амиров, Е. А. Канаев, В. В. Михеев. – М. : ИМЭМО РАН, 2010. – 135 с.
57. Теребова, С. В. Активизация инновационного процесса в регионе [Текст] : монография / С. В. Теребова, Е. С. Губанова. – Вологда : ВНКЦ ЦЭМИ РАН, 2009. – 179 с.
58. _____ довідник / [За ред. О. Г. Осауленка]. – К. : Техніка, 2010. – 239 с.
59. _____ опыт государственного регулирования индустриальной деятельности [Текст] / В. В. Филатов, М. В. Карасев // Управление инновациями: теория, методология, практика. – 2012. – No 1. – С. 206–213.
60. Цукерман // Север и рынок. – 2008. – No 1. – С. 84–88.
61. _____, Р. Патора. – К.: Вид-во “Кондор”, 2006. – 398 с.
62. _____ .А. Шумпетер. – М.: Прогресс, 1982. – 401 с.
63. _____ - _____ механизм / Ю.В. Яковец. – М.: Изд-во “Экономика”, 1988. – 342 с.
64. Drucker, Peter F. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. New York: Harper and Row Publishers, 1985.
65. EUREKA 1985 – 2010. Doing Business through Technology. 25 Year Country Overviews. 1985 – 2011 [Text]. – Brussels, 2011.
66. Fifth FP7 Monitoring Report. Monitoring Report 2011 [Electronic resource]. – Available at: http://ec.europa.eu/research/evaluations/index_en.cfm?pg=fp7-monitoring
67. Manual on the measurement of human resources devoted to S&T “Canberra manual”. – [Електрон. дані]. – 1995. – Режим доступу:

<http://www.oecd.org/dataoecd/34/0/2096025.pdf> – Назва з екрана.

68. National Science Board, International Science and Engineering Partnerships: A Priority for U.S. Foreign Policy and Our Nation's Innovation Enterprise [Text]. – Arlington, VA: National Science Foundation, 2008.

69. National Innovation Systems. – OECD, 1997. – 49 с.

70. Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development – the Frascati Manual. – OECD, 2002. – 193 с.

71. The Global Competitiveness Report, (2007-2011), <http://www.weforum.org/en/initiatives/gcp/Global%20Competitiveness%20Report>

72. The Knowledge-based Economy. – OECD, 1996. – 46 с.

73. TBP Manual. – OECD, 1990. – 82 с.

74. Zgurovsky M.Z., Pankratova N.D. System Analysis: Theory and Applications. – Springer, 2010.- 448 p.

75. Философская энциклопедия: в 5 т./глав.ред. Ф.В.Константинов. – М.: Советская энциклопедия, 1970. – Т. Сигнальные системы – ЯШТЫ. – 740 с.

76. Моїсеев Є. Г. Міжнародно-правові основи співробітництва країн СНД. М., 1997. С. 8.

77. Ашавській Б. М. Міжурядові конференції: міжнародно-правові питання. М., 1980. С. 14.

78. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник сучасної української мови / В.Т. Бусел. – К.; Ірпінь: Перун, 2001. – 1440 с

79. Міжнародне регулювання зовнішньоекономічної діяльності / під ред. В. С. Каменкова. М., 2005. С. 48